

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

50
ПАРА
(ДИНАРА)
1952

Година XXVII

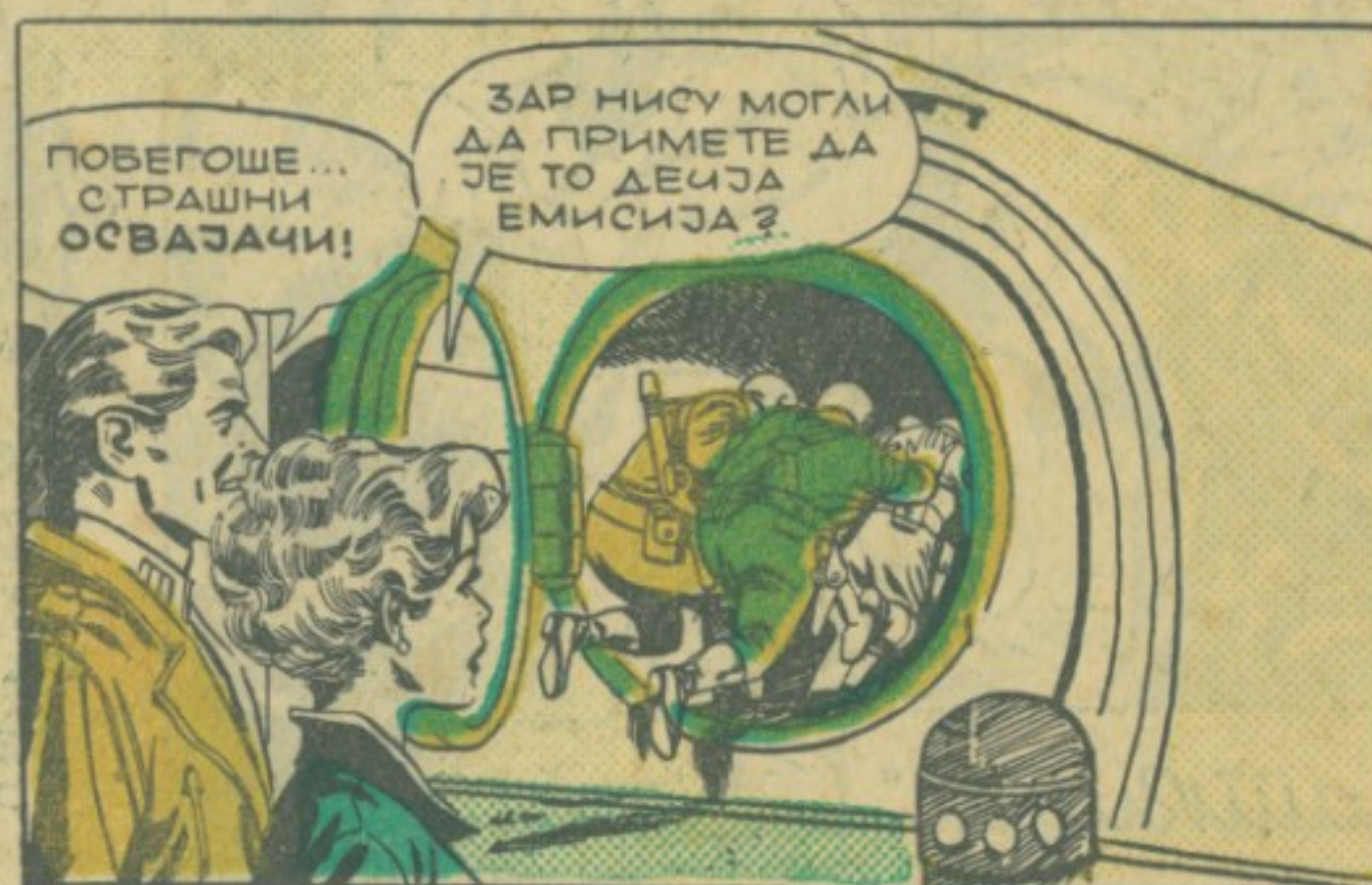
Број 743

26. март 1966.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Dan
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

У ОВОМ БРОЈУ:

БЛАГО ЦАРА РАДОВАНА АНЕГДОТЕ
ШАХ СПОРТ
СУДБИНА ДВОЈНИКА И САМОЗВАНАЦА
ПОДВИЗИ КОЈИ СЕ ПАМТЕ
ХУМОР
ЗАНИМЉИВОСТИ О СОМУ МЕЂУ ПИГМЕЈИМА

КРОЗ БЕКОБЕ

УМЕСТО БУДИЛНИКА

У прошлом веку многе енглеске фабрике, а нарочито оне које су се старале да се рад у њима одвија по предвиђеном плану, имале су нарочите службенике назване "будноци" који су свако јутро ишли од куће до куће у којима су становали фабрички радници и врхом дугачке мотке куцали им на окна. Плата сваког "будноца" зависила је од тачности доласка на посао радника који су живели у његовом "рејону". Због тога су они лупали у окно све док пробудени радник не би устао и изишао на прозор.

КАЗНА ЗА БЕЗДУШНЕ

Мада крајем средњег и почетком новог века још нису постојала друштва за заштиту животиња, у неким европским земљама, нарочито

у Немачкој, кочијаши који су се сурово опходили са запрежним стоком затварани су у нарочите хелије заједно с њиховим жртвима. И док би животињама доносили храну, кочијаше су извесно време пуштали да гладују.

МЕСТО ЗА ИНВАЛИДЕ

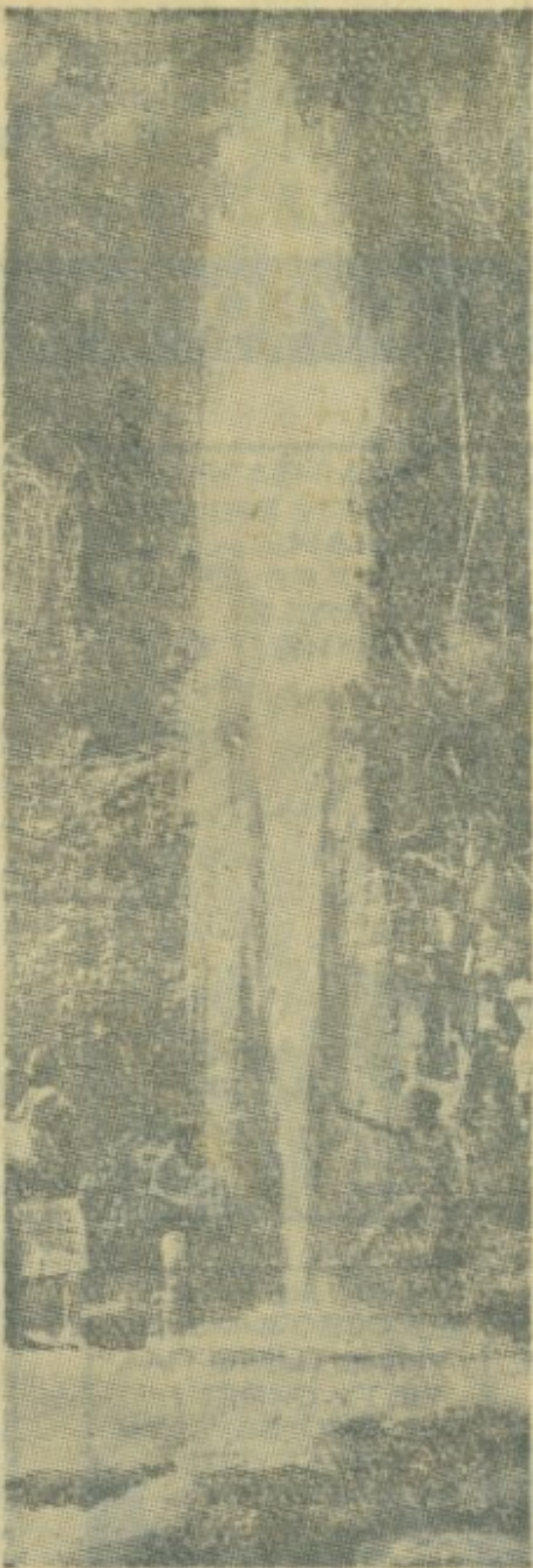
У средњем веку служба пекара на енглеским бродовима била је резервисана за ратне инвалиде. Један случај изменио је тај стари обичај. Наиме, године 1674, службу пекара на једном броду добио је ратни ветеран Џон Гембл који је у једној бици изгубио обе руке. Како он није могао да меси и пече хлеб добио је као помоћника једног обичног морнара. Мада су се заповедници енглеских бродова и даље држали старог обичаја да за пекаре узимају ратне инвалиде, отада је то престао бити закон.

Кроз нашу земљу

СИЈАРИНСКА БАЊА

Педесетак километара југо-западно од Лесковца, испод шумовитих ограда планине Гољак, у уској долини Бањске реке лежи Сијаринска Бања. Кроз њу скакутаво тече Сијарински поток који се улива у Бањску реку и дели Бању на два дела: Горњу и Доњу. Горња Бања представља једно од оних места где је природа била заиста дарежлива. Столетне шуме букве и хрста уоквирују речну долину чији мир ремете једино гласови птица. Доња Бања је старије насеље у њему се налазе бројни извори.

Утврђено је да је Сијаринска Бања била позната још у античко доба. Римска каптажа минералне воде и базен за купање још и данас одолевају времену. Из тога доба потичу и огромни ћупови високи 2, а 1 метар широки у пречнику ископани у суседном селу Сијарини. Бања је према легенди још онда добила име према извесној Ирени, владарки тога краја. И у средњем веку коришћени су ови лековити извори уз које се налазило насеље, вероватно веће јер је имало своју цркву чији су остаци и данас сачувани. Бања је привукла и турске освајаче: у другој половини 17. века они су у њој изградили једну грађевину и зидано купатило. После ослобођења 1878. године у бањи су се опорављали и лечили српски официри и војници који су долазили са фронта. Ново купатило са два базена изграђено је у последњој деценији прошлог века, а тек 1906. и 1907. године подигнута је зграда за смештај гостију — „Ацини и Мазнићеве конаци“. Окупација у првом светском рату довела је у бању српске заробљенике. Једна група на челу са грађевинским мајстором Јованом Петровићем из села Ђинђуше начинила је једну бараку са два базена.

Између два рата коришћење бање имало је углавном локални карактер. Неки извори су каптирани и изграђено је неколико објеката за смештај гостију, али то није било довољно за њену афирмацију. Због слабих саобраћајних веза бања је била тешко приступачна. Пуни развој ово место постиже тек после осло-

бођења. Истраживањима је утврђено постојање различитих извора воде и радиоактивно-сумпоровитог блата, као и њихово благотворно дејство на више болести.

Ове појаве представљају последње трагове вулканских активности у том крају. Најзанимљивији је термоминерални извор Гејзер, који се јавио после сондажних бушења 1952. и 1953. године. Стуб воде, који из земље избија у два млаза, достиже висину од 8 метара и сваке секунде се увећава за нових 8 литара воде. У непосредној близини је и Повремени гејзер који избија сваких осам минута. Под притиском гасова топао млаз воде висок 20 сантиметара бурно избија да би се после неколико секунди смирио. Изнад њега, у самом брду, налази се извор Бунгаја, који користе болесници од астме за инхалирање. По лековитом својству појединих извора народ им је давао имена као на пример, Рај, Спас, Здравље. Извор Хисар је добио име по истоименом лесковачком брду, а Кисељак и Снежник по својствима воде. Извори воде Близани су удаљени само 50 сантиметара, али су различити. Услед унутрашњих поремећаја усахнуо је извор Сузица, али се у његовој близини поред саме чесме из каме-

на јавио други чија јачина одговара капању суза. И сва бунарска вода у бањи је минерализована услед мешања минералне и слатке воде. Недавно је један мештанин копао бунар и наишао на — топлу воду. У близини његове куће налази се један плато где се зими снег отапа чим падне. Ово место, као и цела Сијаринска Бања представљају зими праву топлу оазу у односу на околину. То условљава географски положај бање и постојање бројних топлих извора и подземних вода чији је интензитет испаравања у зимским данима јак. Веома ретка појава магле је посебна особеност овог места.

У самој Бањи налази се и богато налазиште мермера и камена експлоатисано још у римско доба. Од пре две године забрањено је његово коришћење јер је забрањено да неповољно утиче на ток подземних вода. На више места постоје остаци старих рудника, а нису ретки ни налази шљак, последњег трага давно угашених топионица руде. На врху брда Бањска шума налази се место Градина са остацима кула које по предању представљају део некадашње тврђаве Страхинића Бана.

ПРЕЗРЕНИ ЦИН

У малом енглеском селу Черне Абас, на зеленој узвишици, налази се фигура наог човека израђена од бронзе висока 55 метара. Нико не зна ко је и кад ту поставио тог цина. Археолози се слажу да је фигура стара најмање 2.000 година и вероватно потиче из раног бронзаног доба. Мада су становници села одувек водили рачуна о цину и чистили га од траве и прљавштине, ипак га све до 1764. године нико није споменуо у штампаним. Вероватно под утицајем цркве, Британци су се стидели цина без одеће. Тек 1925. године научници су се заинтересовали за бронзаног цина а пословни људи почели да га фотографирају и користе у туристичке сврхе. Данас је то једна од најпосећенијих туристичких атракција у Енглеској.

АНЕГДОТЕ

НА ИЗВОРИМА СТАРЕ МУДРОСТИ

Једном су Сократу ученици понудили поклоне. Тада врло сиромашан младић Есхин тужнога лица рече:

— Ништа нисам нашао достојно што бих теби могао дати. И тако поклањам теби једино што имам — самог себе. Мада знам да је то мален поклон, ипак те молим да примиш благодарно.

Сократ му одговори:

— Хвалим те, јер си тако скроман. Али ако свој поклон сматраш за мален грешину. Немој твој дух за мален сматрати. Радо га примам а ја ћу се потрудити да га теби предам бољег него што сам га примио.

х х х

Непријатељи заробили трубача, а он им се обрати: „Молим вас немојте да ме убијете јер нисам наоружан и

ништа немам осим ове трубе“. А противници му одговорише: „Баш зато ћемо те убити, мада сам ниси вешт у боју, друге подстичеш на бој“.

х х х

Када су Талета, једног од седам мудраца Грчке, запитали шта је најтеже, он рече: „Себе самог познавати“. Онда су га упитали шта је најлакше, а филозоф одговори: „Другога саветовати“. Најзад му поставише питање шта је најједничко свим људима, а он рече: „Нада јер њу имају и они који немају ништа друго.“

х х х

Кад је Александар Велики рођен његов отац Филип, написао је ово писмо Аристотелу, славном филозофу: „Знај да ми се син родио. Захваљујем боговима не толико што ми се родио, колико што се родио за твога живота. Надам се да ћеш га ти васпитати и учити“.

х х х

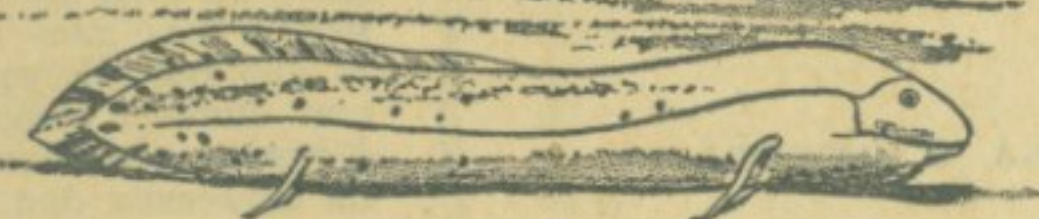
Нека Спартанка, која је два сина послала у бој, очекивала је исход битке у близини места где се водила борба. Чим је чула за часну смрт једнога, узвикнула је: „Други на његово место нек дође“.

Ripley Веровали или не!

Луксузни „Слаткишии“

ШАХ РУХ (1377-1444) КОЈИ ЈЕ ВЛАДАО МОНГОЛИЗОМ, ПЕРСИЗОМ, ИНДИЗОМ И ТУРКЕСТАНОМ, ПРОСЛАВИО ЈЕ СВОЈА 43 УЗАСТОПНА РОЂЕНДАНА РАСКОШНИМ ГОЗБАМА НА КОЈИМА ЈЕ СВАКОМ ГОСТУ УМЕСТО СЛАТКИША ДАЛА ПО ЧИНИЈА НАПУЊЕНО ДИЈАМАНТИМА, БИСЕРОМ, РУБИНИМА И СМАРАГДИМА!

АФРИЧКА РИБА С ПЛУЊИМА ИМА И ПЛУЊА И ШКРГЕ И „ХОДА“ ПОМАЖУЋИ СЕ ПЕРАЦИМА.

Један ТОТЕМСКИ СТУБ

У СТАРОМ КАСААНУ, НА ОСТРВУ ПРИНЦА ОД ВЕЛСА, РАСЦЕПИМО ЈЕ НАПОЛА ЈЕДНО ДРВО КОЈЕ ЈЕ ИЗРАСЛО КРОЗ ЊЕГА.

НАЈВИША БИЉКА НА СВЕТУ STELLARIA DECUMBENS РАСТЕ НА ХИМАЛАЗИМА НА ВИСИНИ ОД 6.150 МЕТ.

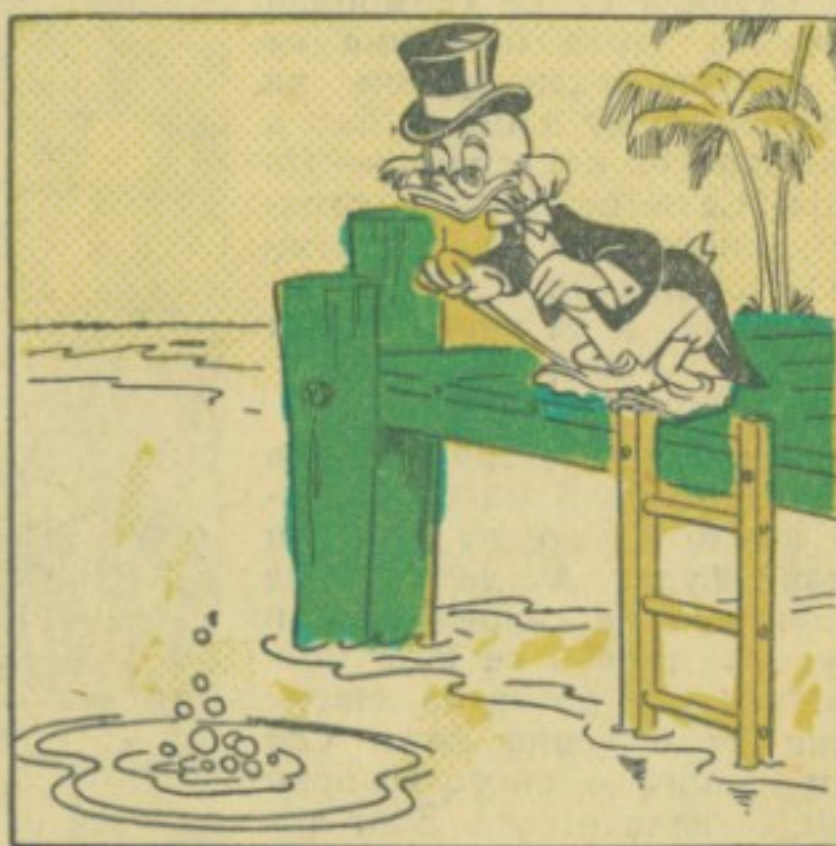

НАЈДУЖА ВЛАДАВИНА У ИСТОРИЈИ

КАРЛ ФРИДРИХ (1728-1811) ПОСТАО ЈЕ ВЕЛИКИ ВОЈВОДА БАДЕНА (НЕМАЧКА) 1738. ГОДИНЕ И ВЛАДАО ЈЕ ЊИМЕ 73 ГОДИНЕ - СВЕ ДО СМРТИ.

ВЕЛИКИ ШАТОРИ У КОЈИМА ЈЕ ЕНГЛЕСКИ ВЛАДАР ХЕНРИ VIII ДОЧЕКИВАО И ГОСТИО ФРАНЦУСКОГ КРАЉА ФРАНСОА I ЗА ВРЕМЕ ТРОНЕДНОГ ВИТЕШКОГ ТУРНИРА ОДРЖАНОГ У БЛИЗИНИ ГИНЕСА (ФРАНЦУСКА) БИЛИ СУ НАЧИЊЕНИ ОД ПЛАТНА ИЗАТКАНОГ ОД ЗЛАТНИХ ЖИЦА. (1520)

WALT
DISNEYПАЈА
ПАТАК

СПОРТ

ШТАФЕТА
У ЦУНГЛИ

Првобитно значење речи штафета било је: брзо достављање вести помоћу весника-коњаника који су један другом предавали писмо све док не би стигло до онога коме је упућено. Данас та реч има још једно, и то познатије значење. То је штафетна трка, врста спортског такмичења.

Штафета је била позната још у старом веку. Сlike тркача који предају један другом штафетну палицу могу се видети на старим грчким вазама.

А ево како изгледа штафета у једном индијанском племену које живи у базену реке Амазоне. За време недавног истраживачког путовања по Бразилу, познати немачки етнограф Ерих Вустман посетио је мало насеље индијанског племена Крао на реци Токантис. Уз зидове кућа видео је поређане огромне дрвене трупце. Један његов сапутник покушао је да подигне један трупца али га је одмах испустио из руку: клада је била тешка најмање 80 килограма. И те огромне трупце Крао Индијанци употребљавају као — штафетне палице. Вустман је чак и присуствовао једној таквој трци.

Прво је неколико младих отишло у шуму да би нашли одговарајуће дрво. Од његовог стабла истесали су два трупца приближно исте тежине. Затим су се саплеменици поделили на два „тима“ строго се придржавајући родовског принципа. Победила је екипа која је штафетну па-

лицу прва донела до поглавине колибе.

У другој врсти такмичења уместо трупца тркачи носе дугачке и тешке мотке, готово директе, трудећи се да њи-

Вустман је био сведок и оваквог случаја: један млади Индијанац учествовао је у штафетној трци и поред тешке ране на ноzi коју је задобио у лову.

хове дугачке крајеве одрже у равнотежи. Жене и деца не остају за мушкарцима. Додуше, они трче с трупцима тешким „свега“ тридесет килограма. Уз то, трупци су веома клизави јер су са њих скинули кору. Али, и без тога, да би га човек подигао на раме потребна је огромна снага и спретност.

Штафета с трупцима често се одржава по тропским пљусковима и врелом сунцу, кад температура ваздуха достиже и 60 степени. Крао Индијанци ретко одустају од такмичења.

Према Вустмановом сведочењу — Индијанци из племена Крао су високи, лепо грађени, снажни и веома издржљиви. „Нигде нисам видео тако снажне људе као што су они. Трку са трупцима не упражњавају само појединци, најснажнији, већ читаво племе: и деца и мушкарци и жене“. Окретност, снага и издржљивост коју Индијанци стицу бавећи се овим спортом, неопходни су им у њиховој свакодневној борби за опстанак у амазонским цунглама.

25 СЕКУНДИ
КАО ВЕЧНОСТ

лико јака, да сам почео да губим вољу за било какву акцију...

То ме је уплашило. Сетио сам се у магновењу да је жеља за сном, у ствари, почетак несвестице и ја последњим напором воље одагнах копрену са очију и повукох ручицу падобрана, ризикујући да се сав упетљам у коноцте.

Заната, било је крајње време да то учиним. Пао сам не на аеродром већ у предграђе Болоње, а овај ожиљак изнад ока, видите, успомена је из виногограда у коме сам се нашао.

Тек касније сам схватио какву сам несрећу избегао. Па ја сам скакао без аутомата који отвара падобран у случају да падобран изгуби свест приликом скакања са „задршком“, односно дужег падања пре отварања падобрана!

Ја сам падао 25 секунди. Покушајте да заузмете неки неприродан положај, ту на земљи, и останите тако 25 секунди, па ћете видети колико то време дуго траје. А мојих 25 секунди изгледали су ми као вечност...

Победник после 27 пенала

Године 1953. на једној јуниорској фудбалској утакмици у Западној Немачкој био је постављен један необичан рекорд. Судија је досудио једанаестерац, који је затим био изведен девет пута! Сваки пут би се голман померао на гол-линији пре извођења шута са беле тачке, а то је забрањено. Судија је, међутим, грешно кад је поништавао ударац и онда, када је шутер постигао погодак.

А на једној нашој утакмици било је изведено ни мање ни више него — 27 пенала!

Седамнаестог октобра, 1964. године, у Београду се играла полуфинална утакмица за куп посвећен ослобођењу нашег главног града, између Црвене звезде и Динама. Завршена је нерешено 1:1, а затим, да би се добио победник, извођени су једанаестерци.

Динамо први изводи серију од пет пенала. Матуш пуца, Дујковић брани, судија поништава ударац јер се Дујковић мицао на гол-линији. Нов шут — гол. Пуца Кале, Дујковић брани, опет се ударац поништава. Поновни ударац — 2:0. А затим: Рора 3:0, Ламза пуца поред гола, Јерковић — 4:0.

Звездина серија. Чебинац да је гол — укупни резултат у пеналима сада је 4:1 за Динамо. Бекић — 4:2, Шкрбић — 4:3, Андрић два пута погађа голмана Црквића, судија двапут поништава ударец, а трећи пут — Андрић шаље лопту крај гола. Прљинчевић — 4:4.

Сада се више не пуца по пет пенала, већ по један играч наизменично пуца — све док један не погреша. Одржени су Рора (Динамо) и Чебинац (Црвена звезда). Они четири пута не греше и, смењујући се, долази до резултата 8:8.

Тада Рора пуца, а Дујковић брани. Али, затим и Чебинац погађа стативу. Опет је Рора крај беле тачке. Шут, Дујковић брани, али судија поништава ударац и у новом покушају Рора даје гол — 9:8. Најзад, Чебинац пуца у руке голмана и ова представа била је завршена: победник је, после 27 шутева са беле тачке, постао Динамо...

СУДБИНЕ ДВОЈНИКА И САМОЗВАНЦА

Цар с одсеченим ушима

ДЕТАЉ СА ВАРЕЉЕФА

У историји, нарочито старијој, истина и измишљено често иду руку под руку. Једна од најтамнијих страница историје су случајеви двојника и samozванца.

Син „цара царева“ Кира, персијски цар Камбис био је суров и осветољубив човек. Стрепни од свог брата Бардије, наредио је да га тајно убију.

Када је у 6. веку пре наше ере Камбис заузео Египат, његовој суровости није било граница. Како је забележено у једном старом египатском рукопису „најстрашнији ужас, коме равнот нема, захватио је читаву земљу“. Камбис је рушио египатске храмове, убијао њихове свете животиње. А богови као да су чекали повољан тренутак да се освете богохулнику. И тај тренутак је дошао. Убијени Бардија устао је из мртвих.

Камбис се налазио с војском у Египту када је из Персије стигао гласник с наређењем да се одсада сви морају покоравати не Кировом сину Камбису, већ Кировом сину Бардији.

Камбис није могао да верује својим ушима. Збуњен и прилично уплашен позвао је човека коме је својевремено наредио да убије Бардију.

— Тако си, значи, извршио моје наређење!

Убица се још на улазу у шатор простро ничице.

— Та вест је лажна, о цару! Ја сам извршио твоју заповест и сахранио Бардију.

Камбис се смрљао. Само он и убица знали су за Бардијеву смрт. За све остале човек који је узурпирао власт у Персији био је Киров син.

Неколико дана касније Камбис се, спремајући се за поход на samozванца, приликом узјахивања случајно ранио мачем у ногу. Убрзо је умро.

Тако је онај који је узео име убијеног Бардије постао пуноправним царем. Једна за другом све области великог

„Има ствари и појава толико невероватних да се у њих не може поверовати. Али, нема ствари толико невероватних да се не би могле догодити“ — рекао је енглески књижевник Томас Харди

царства признале су му покорност. Војска је била на његовој страни јер у земљи није било другог човека који би био син „цара царева“ и као такав господар Персијанаца.

Протекло је пола године. На пијацима и путевима царства сви су славили царево име. Своје поданике он је за три године ослободио свих дажбина и војне обавезе. Само је међу племством расло незадовољство. Зашто нови цар никад не излази из двора, зашто не прима никог од племића? А ако тај човек није Бардија?

Један од дворана почео је да сумња да је власт у царству приграбио маг Гаумата. Али, та мисао је била толико страшна да је није смео гласно изговорити. Кхерка тог дворанина налазила се у царевом харему. И он је одлучио да јој преко евнуха пошаље писамце.

„Федима, кхери моја, — писао је он — да ли је тачно да је човек који је сада твој муж, Киров син?”

„Не знам — одговорила је она — ми у харему не виђамо стране мушкарце, а Бардију раније никад нисам видела“.

Сутрадан је, смењан митом, евнух сакрио у недра другог писмо.

„Ако сама не познајеш Кировог сина — писао је дворанин — а ти питај Атосу ко је супруг твој и њен јер она добро познаје свог брата“.

Кхерка је одговорила да ни са Атосом ни са другим женама она сада не може ни речи да прозбори. Јер их је

тај човек, било ко да је он, чим је постао цар, раздвојио једну од друге.

То је такође било чудно. Али, маг Гаумата имао је један особени знак по коме га је било лако познати. Због неке кривице њему је цар Кир у своје време одсекао уши.

„Кад он заспи — писао је дворанин својој кхерки — опипај му уши. Ако је с ушима онда знај да за супруга имаш Кировог сина. Ако је без ушiju онда ти је муж маг“. Федима се бојала да послуша оца. Ако је тај човек заиста без ушiju а ухвати је при проверавању, убиће је без милости. Ипак, једне ноћи скупља је храброст.

Сутрадан је дворанин знао да на персијском престолу

седи samozванца Гаумата. И после два дана у његовој кући скупља су се седморица дворана. Пред боговима су се заклели један другом на верност. Међу њима је био и син царског намесника — Дарије. Када су сазнали страшну новост сви су се снујдили. „Боље би било да нисам дошао и да ништа нисам дознао“ — помислио је сваки од њих.

Да одмах устану против мага није било могуће: нису имали ни војску ни себи одане људе. А да одложе ствар док не скупе новац и људе — такође се није могло: ако маг дозна за заверу чека их страшна смрт. Све сем једнога — онога ко први оде да изда остале. Због тога би вероватно сваки од њих право одатле пожурно у двор. О томе су мислили сви, али се нико није усуђивао да то гласно каже све док Дарије није проговорио:

— Треба данас да предузмемо акцију — рекао је — и знајте: ако данашњи дан буде пропуштен нико пре мене неће успети да постане из дајник. Ја ћу лично о свему да известим мага!

И тако су њих седморица,

ИСКЛЕСАНА У КАМЕНУ ПРИЧА О ДАРИЈЕВОЈ ПОВЕДИ НАД САМОЗВАНЦЕМ.

везани узајамним неповерењем и страхом, усели на коње и сви заједно стигли пред двор. Били су из племићких породица и стража их је пропустила. Али, у самом двору пред њих су се испречили евнуси са исуканим сабљама. Завереници су их брзо савладали и продри у унутрашње одаје. Када је, чувши буку, маг покушао да се сакрије у један мрачан собићак, је дан од завереника бацно се на њега. У мраку су пали на под и наставили да се гушају. Дарије је неодлучно стајао изнад њих с подигнутом сабљом не знајући шта да чини.

— Удри сабљом — викнуо је завереник који се борио с магом.

— Мрачно је, могу тебе ударити.

— Удри по обојници...

Дарије је замахнуо сабљом и убио мага.

Тако о овом необичном случају прича стари грчки историчар Херодот. Дарије је постао цар великог персијског царства. И данас се на великој стени, што се диже крај друма који повезује Техеран и Багдад, може видети у камену уклесана прича о овом догађају.

Домовина киселог купуса

У једном филму о Цингис-кану приказано је како он једе неко јело од киселог купуса. Многи гледаоци који су видели овај филм нису знали да је кисео купус заиста кинески проналазак и да га је Цингис кад јео кад је у 13. столећу опљачкао Кину. Касније у свом продирању кроз Азију и Европу Монголи су пренели купус у Европу и научили Европљане како се кисели.

ЗНАТЕ ЛИ?

1. Ког датума ће почети 21. век?
2. Који се цвет налази у амблему Шкотске?
3. Ко је открио Х араке?
4. Где и када су се одржале прве Олимпијске игре после другог светског рата?
5. Које је званично име палате лондонског Парламента?
6. Како се зове највећи град Швајцарске?

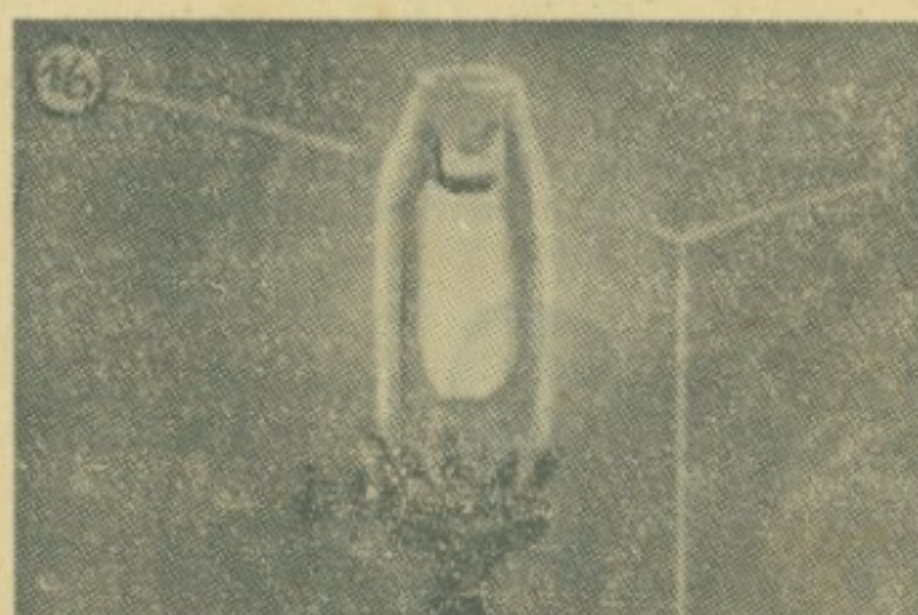
Одговор:

1. Првор јануара 2001. године.
2. Чика. 3. Немачка.
4. Лондон.
5. Вестминстер-ска палата. 6. Цирих.

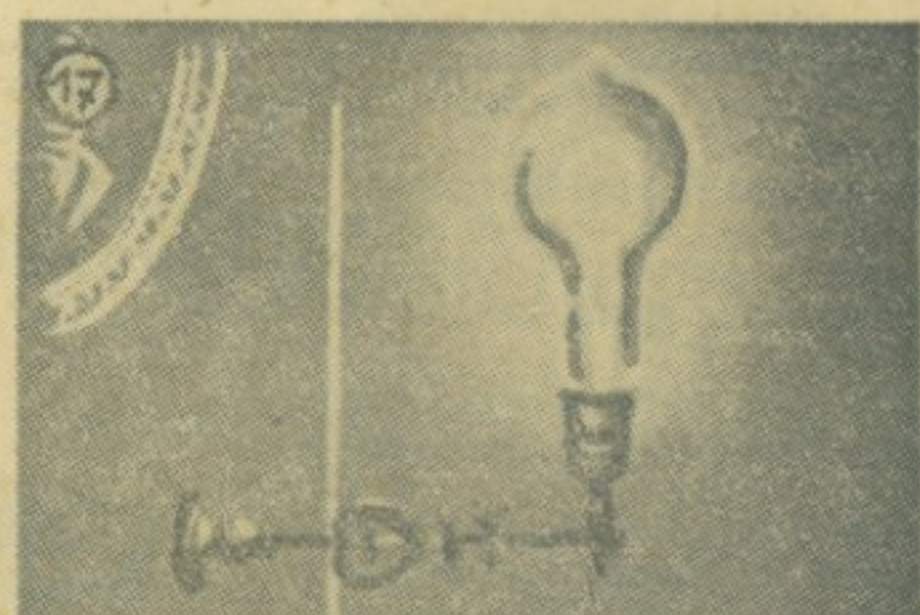
ОД ПРВЕ ВАТРЕ ДО ФЛУОРЕСЦЕНТНИХ ЦЕВИ

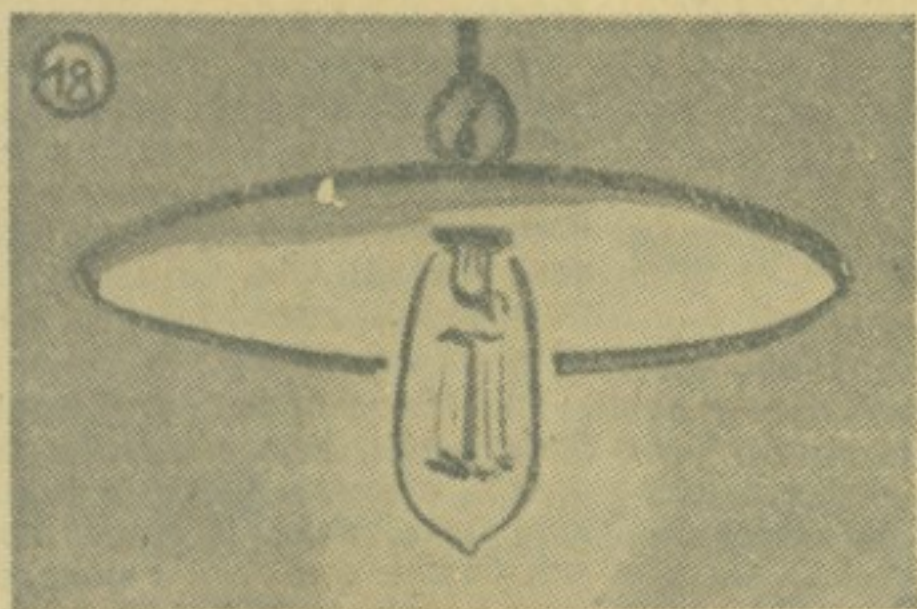
Године 1844. Фуко је конструисао светиљку користећи се при том радovima Енглеза Девија: светлост добијена у ампули давала је у исто време сјајан пламен који се појављивао између две електроде угља и усијања позитивног угља. Оваква лампа служила је за осветљавање улица.

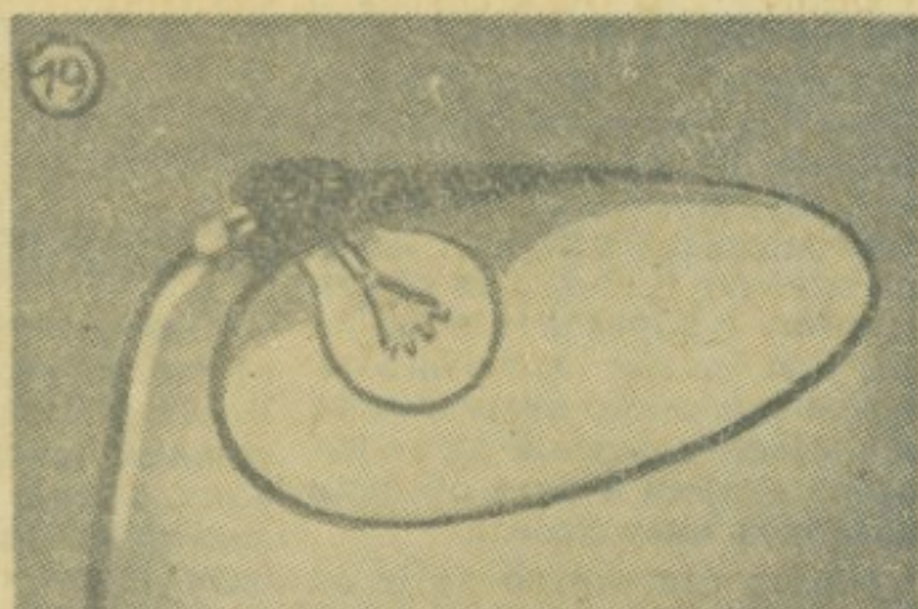
Крајем прошлог века усвајају се за лампе на гас мрежице за плински пламен које се састоје од тешко сагоривих материја, које у додиру са пламеном постају усијане и дају лепу белу светлост.

Двадесет и први октобар 1879. године представља други веома важан датум за историју осветљавања: у Њујорку је упаљена чувена Едисонова сијалица која је успела да гори читаво два дана. Ера електричног осветљења је отпочела.

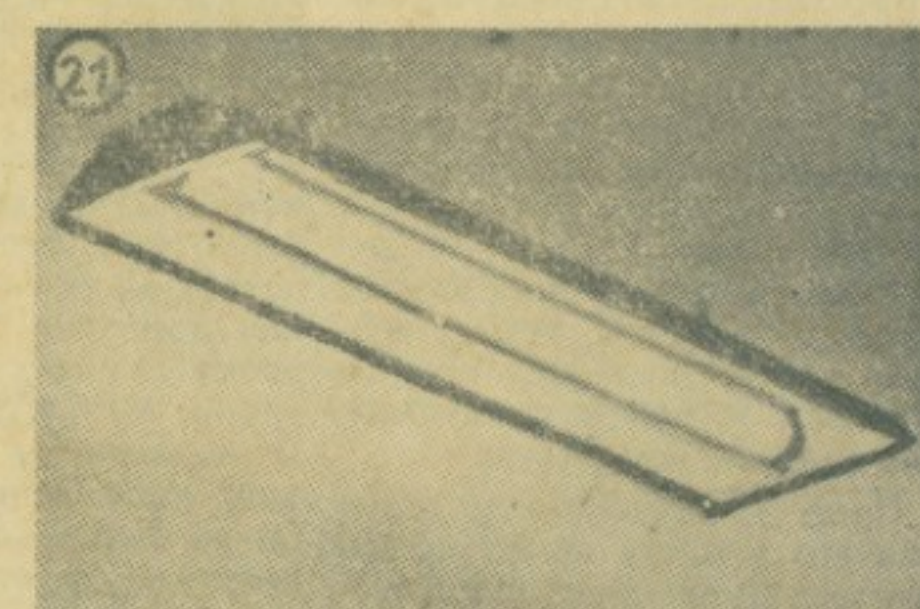
Године 1906—1907. Американци Цаст и Хеман производе прве електричне сијалице са влакнима тунгстена. Године 1913. почињу да се испуњавају главнице ових сијалица, које су дотад биле празне непокретним гасом то јест оним који не гори и не спаја се са усијаним влакном.

Најзад, ево и модерне електричне лампе која у себи сједињује сва техничка савршенства а осим тога има још две предности: смањену потрошњу струје и дуг век трајања (око 2000 часова).

За светлосне рекламе знамо већ 20 година. Чине их стаклене цеви испуњене специјалним гасом (на пример неоном) кроз које пролази електрична струја. Гас у овом случају почиње да светли.

Последњи изум у систему за осветљавање су флуоресцентне цеви у којима се налази флуоресцентна материја која ултравиолетним зрачењем почиње да светли. (Крај)

О БУДУЋНОСТИ ЕЛЕКТРОНИКЕ

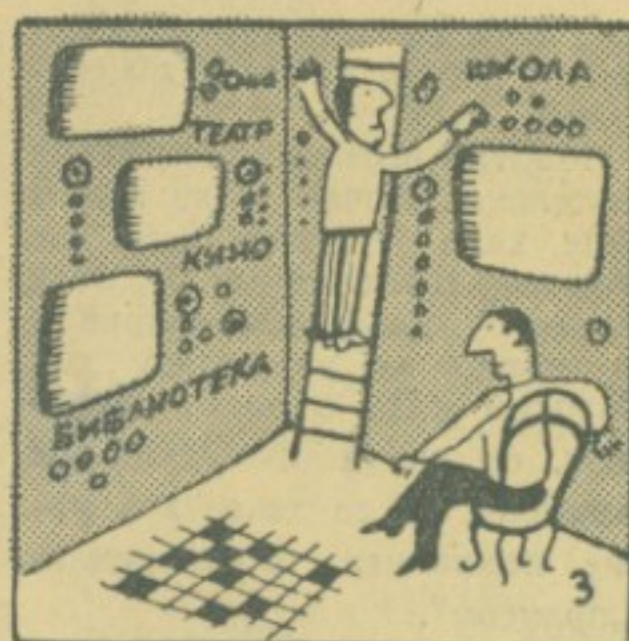
десет година — верују научници — на плочици од силицијума величине свега 1,5 квадратни сантиметар моћи ће се „наштампати“ шема која се састоји од 65.000 елемената.

Од решења ових проблема зависи будућност електронике: компактност и тачност у раду електронских уређаја и њихова примена у обичном животу.

Електронска машина ће на крају крајева научити људски говор и моћи ће да испуњава наређења написана обичним речима, тако рећи ру-

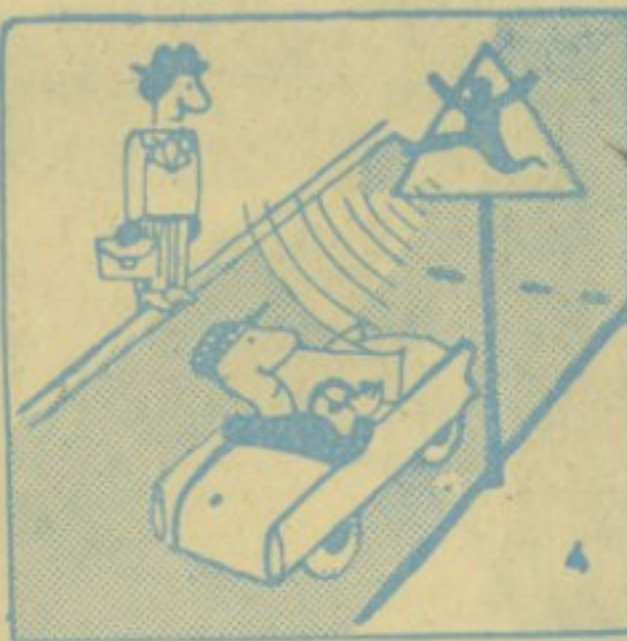
„Мозак“ електронских машина — то су разне магнетске траке, језгра, папирне картице. Али, научници очекују појаву материјала који ће на малој површини моћи да „забележи“ много више података. Они верују, на пример, да ће на малом комаду силицијума моћи да забележе више од 10 хиљада такзованих „јединица“ информација.

Нови материјали замениће и гломазне шеме које се данас употребљавају. Већ кроз

ком. Један од првих задатака биће да упозна саму себе. Та да ће електронска машина помагати инжењерима да израде планове електронских машина које ће бити универзалније, што ће омогућити њихову примену у свакодневном животу — на пример, за управљање машинама за прање рубља, фрижидерима, уређајима за климатизацију.

У 2000. години човек ће моћи, не излазећи из своје куће, добити из библиотеке књигу

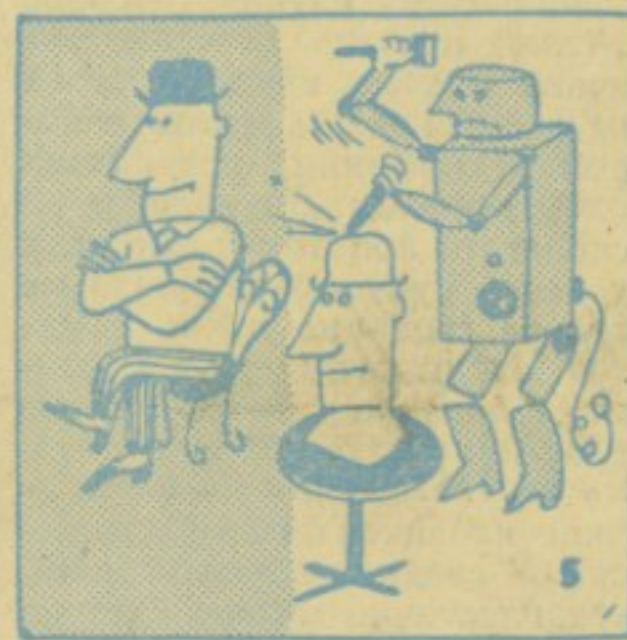

која му је потребна, посматрати најновију позоришну представу, купити из радње све што му треба. Деца више неће морати ићи у школу: електроника ће им преселити школу у њихову собу. Све те услуге вршиће специјалан електронски центар.

Саобраћајни знаци који „говоре“ појавили су се још прошле године у Бостону. Преко нарочитог пријемника уграђеног у аутомобилу, они обавештавају возаче о опасним раскрсницама, окукама, о возилима која им долазе у сусрет. Кроз неколико десетина година електроника ће „послати у пензију“ улице саобраћајце. Аутомобили ће бити снабдевени аутоматским регулаторима брзине, а дуж улица и путева биће постављени нарочити апарати за координирање саобраћаја који ће одређивати правац и брзину свим возилима.

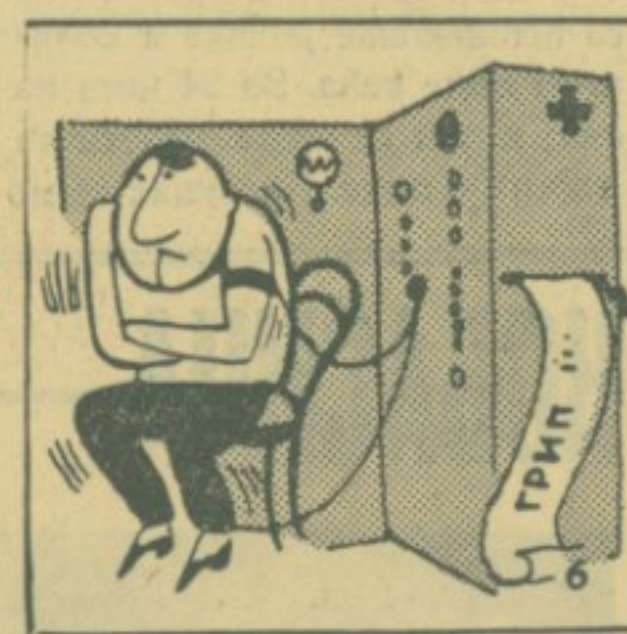
За свега пег минута електронски вајар израдиће вашу бисту. Његов таленат инжењери ће искористити и за друге послове: израду модела и разних макета у било којој величини.

У болницама пацијенте ће најпре „прегледати“ електронска машина. Прегледавши у свом обичном „памћењу“ све симптоме сличних болести,

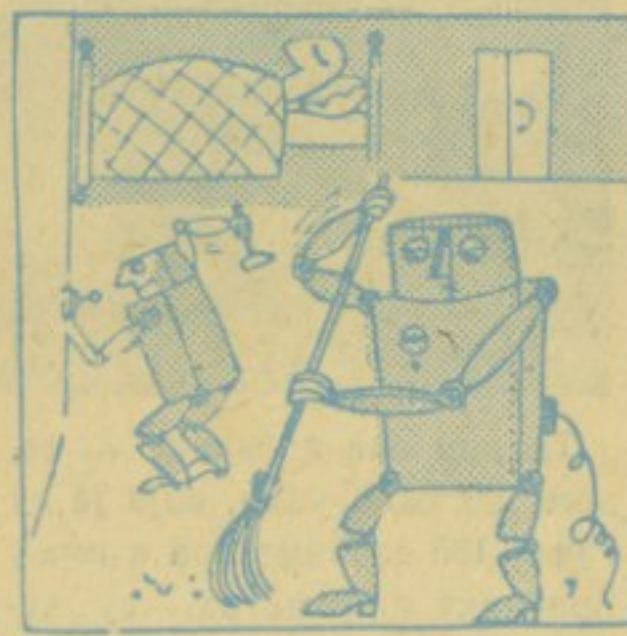

она ће поставити тачну дијагнозу и препоручити начин лечења. Електронска машина много ће се реће преварити у постављању дијагнозе од лекара.

Електроника ће се примењивати и као „лек“. Суперминијатурни електронски апарати убачени у човечје тело контролисале рад и функције оболелих органа.

Кроз неколико десетина година грађанима уопште више неће бити потребне разне услужне радионице. Специјално конструисани апарати-роботи не само што ће кувати и спремати кућу, већ ће и вршити све потребне оправке.

Пери Ждери лекар каже: — Морате да избегавате све што узбуђује живце. Због тога не смеете да употребљавате ни дуван, ни алкохол, ни разне забаве.

— Забога, драги докторе, а да ли вам је пало на памет колико може да ме узбуди та вана наредба! — прекину Перу Ждери лекара.

Ципеле од крокодилске коже

— Шта мислиш Мики, да ли ципеле од крокодилске коже пропустају воду? — пита Мини.

— Како можеш тако нешто да питаш, Мини. Откуд крокодилска кожа да пропушта воду. Па да је тако, крокодилу би онда трбух стално био мун воде.

ПОЛУМИЛИОНСКИ ГРАД У »КУЛИ ДРВЕТУ«

Све чешће се чују предлози да градови будућности буду смештени у једној или неколико гигантских грађевина. Оне би биле високе 3.200 метара и свака од њих могла би да прими по пола милиона станара!

Сваке године светско становништво се повећа за 57 милиона људи. Рачуна се да ће до краја овог века на Земљи већ живети преко 6 милијарди становника. Од тога ће огромна већина бити концентрисана у градовима. Како сместити десетине милиона људи у једном градском подручју а да то не прогута огромна пространства, зелене површине и обрадиво тле? То је један од главних проблема који се поставља пред економисте, архитекте и социологе. Класично решење с америчким облакодерима налик на бетонске гвоздене куле које штрче у небо не задовољава јер такве грађевине нису довољно стабилне на сва

ком тлу. Осим тога, чак и облакодери високи 400 метара са 110 и више спратова данас су постали премали.

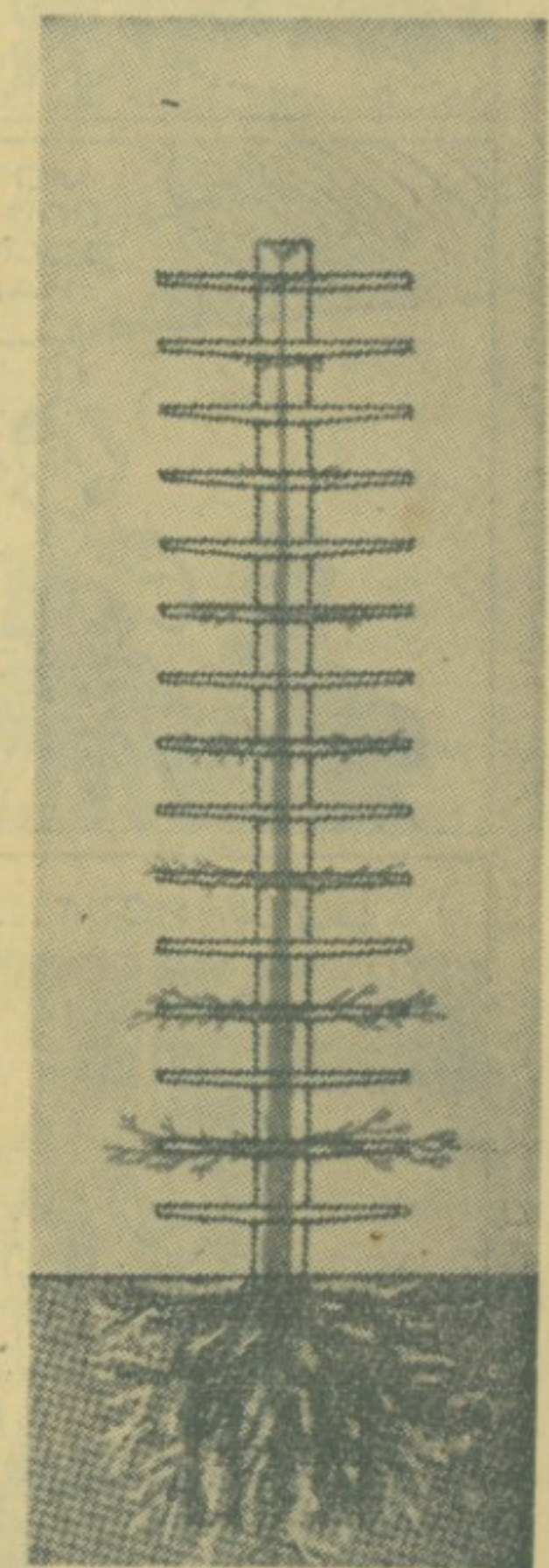
Велики амерички архитекта Франк Лојд Рајт први је предложио 1956. године изградњу цинковске стамбене троугаоне куле високе 1600 метара, са 528 спратова. Стуб од цемента и челика представљао би кичму те грађевине. Око њега би били распоређени лаки подови спратова и спољни зидови од стакла и метала, које би држали каблови. Та цинковска грађевина имала би 1.200.000 квадратних метара корисне стамбене површине и могла би да прими 130.000 станара.

Међутим, данас је чак и овај Рајтов пројект, који су многи пре десет година сматрали за лудост, превазиђен. Британски инжењер В. В. Фришмен предлаже да се у научном часопису „Сајенс Џорнал“ да једно лондонско предузеће по његовом пројекту подигне грађевину високу 3.200 метара која би имала 850 спратова и могла да прими пола милиона становника. Упркос врло осетљивим захтевима стабилности, овакав пројект је технички са свим остварљив. Грађевина чији би се горњи спратови налазили готово преко целе године изнад облака била би изложена жестоцима налетима ваздушних струјања и опасно угрожена у случају сеизмичких потреса. Да би јој обезбедио потпуну стабилност Фришмен је за њу предвидео конструкцију сличну дрвету. Кула би представљала стабло од кога би се на све стране рачвали спратови-ране. Темељи би се у земљи гранали попут корена. На тај начин би се по већала ослона површина небеског торња, а силе које би деловале на горњу конструкцију преносиле би се преко њене кичме до темеља где би се неутралисале.

Према Фришменовом пројекту једна таква грађевина могла би ради веће сигурности имати неколико кула кроз које би пролазили лифтови и где би биле смештене заједничке службе. Темељи би се у тлу Лондона простирали читавих 150 метара у дубину зем-

ље. Корени темеља би се могли повезати у систем подземних комуникација. У сваком стану систем еркондишна одржавао би атмосферски притисак као на морском нивоу.

Полумилионски град у „кули дрвету“ ослободио би огромна пространства земље за паркове, језера, игралишта, гајеве култура. Саобраћај би престао да буде проблем. Становници вертикалних градова имали би истовремено најчистији планински ваздух и уживали у лепоти бескрајних видика. У току су проучавања психолошких и социолошких услова живота у таквом једном граду будућности.

КУЛА ПО УГЛЕДУ НА ДРВО

Уређује: Паја Патак

Он зато
и прича

Једна муштерија обраћа се берберину Шиљи:

— Немојте више да ми причате ове страшне приче... Од њих ми се диже коса на глави!

— Па ја вам их зато и причам, јер онда могу лакше да вас подишим — одговори велики стручњак Шиља.

Не може
да провуче

Решао Попај да промени занимање и запослио се у једном хотелу као момак. Једнога дана закуца на вратима собе једног госта и рече:

— Господине, имате телеграм.

— Провуците га испод врата — одговори му гост.

— То је немогуће.

— Због чега? — зачуди се гост.

— Зато што се телеграм на лази на послужавнику.

Само због
тога

На једној конференцији пошла се жустра али бесмислена дискусија и један говор-

ник се љутито обраћа Паји Патку:

— Значи, ви се не слажете са мојом теоријом о улози музике у гајењу црвених рибица? Само морам да приметим да кад сам ја за говорницим ви никад уста не отварате.

— О, отварам, како не, — рече му Паја, — али само да бих зевнуо.

На то није
мислио

Пери Ждери лекар каже: — Морате да избегавате све што узбуђује живце. Због тога не смеете да употребљавате ни дуван, ни алкохол, ни разне забаве.

— Забога, драги докторе, а да ли вам је пало на памет колико може да ме узбуди та вана наредба! — прекину Перу Ждери лекара.

Ципеле од крокодилске коже

— Шта мислиш Мики, да ли ципеле од крокодилске коже пропустају воду? — пита Мини.

— Како можеш тако нешто да питаш, Мини. Откуд крокодилска кожа да пропушта воду. Па да је тако, крокодилу би онда трбух стално био мун воде.

ДЕЦА ИЗ НОВЕ ШУМЕ

У СТИЛУ БИТЛСА

Нови „Ринго Стар“, који чак и својом косом подсећа на познату звезду тинејџера, вежба дневно један час на бубњевима. А онда мали Мартин Брук обрише зној са чела и одлази да се игра каубоја и Индијанаца са својим вршњацима. Јер Мартин или како га другови и суседи зову Ринго, има само пет година.

Досад је само једном излазио пред публику, али је то његово прво наступање било толико успешно да су га по-

сле тога са свих страна засу-
ли понудама разни цез мена-
џери.

Мартин потиче из породице музичара. Почео је да вежба још када је имао само две године. Бубњеве му је отац купио у некој старинарници и држао их на тавану док Мартин мало одрасте. Међу-
тим, он их је пронашао пре времена, па се данас већ мо-
же похвалити трогодишњом „праксом“.

КАКО СЕ У ПУСТИЊИ МОЖЕ ИСЦЕДИТИ ВОДА

Француски научни часопис „Атом“ објавио је занимљив напис о томе како се усред пустиње може са малим напором и скромним средствима створити вода. Довољно је ра-
сполагати лопатом и ископати у песку рупу дубоку пола ме-
тра са странама дугим 1 ме-
тар. Затим рупу треба покри-
ти прозирним листом танке
пластичне материје са страна-
ма од 1,8 метра, а на њене и-
вице набавити земљу или пе-
сак. У средину затегнутог ли-
ста пластичне материје стави
се камен под чијим теретом
она добије облик изврнуте ку-
пе. Испод темена те купе стави
се суд.

Под утицајем загревања сун-
чевих зракова који пролазе
кроз прозирну пластичну ма-
терију вода које увек има у
земљи се испарава и кондензу-
је у виду капи на доњој повр-
шини материје. Када се наго-
милају, капи у правилном мла-
зу почну отицати према тем-
ну купе и падају у суд. Ако
се у рупу ставе комади какту-
са испаравање је јаче а коли-
чина воде већа. За 24 часа на
овај начин се може добити ли-
тар и по воде. Поступак се мо-
же искористити и за проочиш-
ћавање загађене воде и доби-
јање пијаће воде од слане.

ДО ДНА

У многим малим немачким
насељима задржао се стари
обичај да се гости дочекују
нарочитом здравицом. Госту

се приноси вино у огромној
дрвеној кутлачи за чију је
дршку причвршћен ланац ко-
ји му се ставља око врата.

КОБАСИЦА — РЕКОРДЕРКА

Творци ове kobасице — те-
шке 105 килограма, која је ду-
гачка 135 сантиметара и има у
пречнику пола метра — су че-

хословачки kobасичарски мај-
стори из Остраве. Чак и ди-
зачи терета морали би да се
помуче да би је подigli.

ОПЕТ ЕЛЕКТРОНСКИ МОЗАК

Био је потребан са-
мо један минут да би
један електронски мо-
зак разјаснио мистери-
ју енглеског „камења
из Стоунхенџа“ које
већ вековима мучи ар-
хеологе. Према шеми
коју је дао овај робот
постављени каменови
су дали тачан положај
Месеца и Сунца. На о-
снову тога археолози
су дошли до закључка
да је то био „кален-

дар“ који је служио за
одређивање годишњих
доба као и предвиђа-
ње помрачења.

САОБРАЋАЈНА ГУЊИВА У ПРОЦЕНТИМА

Према извештају
француске саобраћајне
полиције, саобраћајне
несреће у највећем бро-
ју настају услед: пре-
велике брзине 18,96%;
непоштовања приорите-
та 17,40%; војне по-
грешке 12,32%; непажње воза-
ча 10,50%; необазриво-
сти пешака 9,54% и не-
прописног прелажења
улице 7,50%.

ОХ, ДА ЈЕ ЗНАО!

У једном америчком
листу појавио се недав-
но следећи оглас који
је дао један фабрикант
витаминских пилула:
„Да је Шуберт знао за
наше витаминске пилу-
ле, сигурно би завршио
своју Симфонију“.

РАДОСТ ЗА ЦОКЕЈЕ

Зна се да цокеји као
и манекени морају да
пазе на сваки грам у
тежини јер им прописи
то налажу. Међутим, од
пре извесног времена
направљена су седла од
специјалне пластичне
материје тежка свега
600 грама, уместо кож-
них која су имала 1,5
килограм. Верује се да
ће ова вест свакомо
обрадovati цокеје па
ако одећају за 900
грама неће им то сме-
тати.

МАЈМУН — СЦЕНОГРАФ

Приликом постављања на сцену нове драме једно позориште у аустралијском граду Мелбурну искористило је као декорацију пано који је насликао шимпанзо Чарли. Ова новина, коју је рекламна служба искористила до крајњих граница, заинтересовала је љубитеље позоришта од којих су многи зажелели да откупе ово „уметничко дело“.

Фотографија паноа била је показана шефу зоолошког одсека Лондонског зоолошког врта Десмонду Морису, човеку кога сви сматрају стручњаком за „мајмунско сликарство“. Морис је изјавио да је по његовом мишљењу пано — обичан фалсификат. Неке од линија на цртежу могао је да нацрта мајмун, сматра Морис, али је већи део слике израђен људском руком, и то руком одраслог човека. Основни детаљ, који у ствари и открива фалсификат, је дугачка спирална фигура у средини паноа. Такву спиралу један мајмун не може да нацрта.

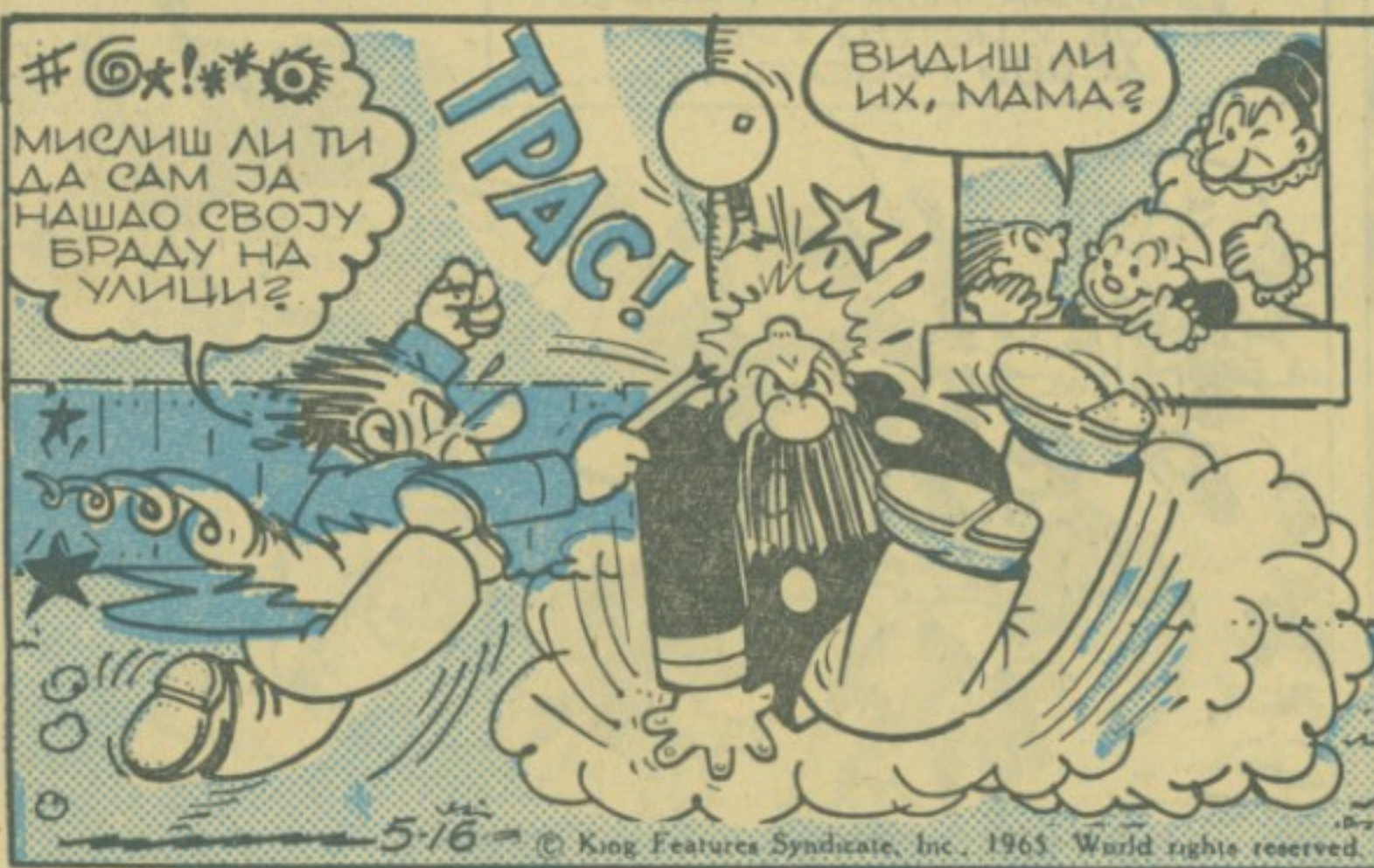
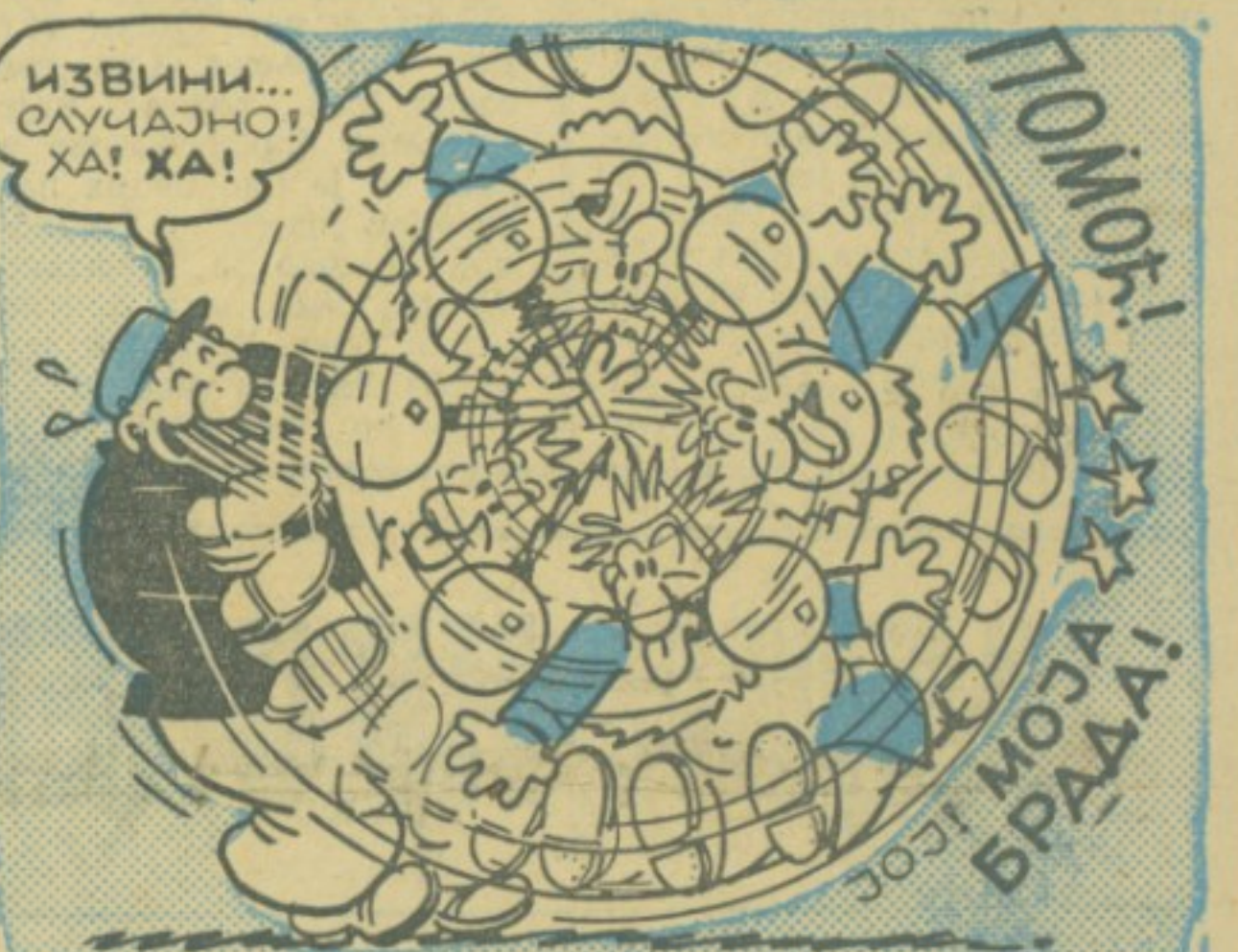
Аутомат за гајење бактерија

Под управом америчког nobelovca Доналда Гласера на калифорнијском Универзитету ће се ускоро поставити аутомат за гајење бактерија, вируса и других микроорганизама. Овај аутомат ће класирати патогене изазиваче према њиховим типовима и штетности и тако олакшати напоран и дуготрајан посао око идентификовања ових изазивача за време какве инфекције како лекарима научницима тако и практичарима.

Стручњаци се надају да ће се кад апарат буде потпуно усавршен моћи помоћу њега да открију инфективни изазивач за 12 до 18 часова.

НАЈЛОНСКИ БЕТОН

Бетон је симбол отпорности. Ипак ако га армирамо најлонским нитима он ће постати још тврђи и отпорнији, за око 27 пута. Француски инжењери предлажу да се та кав бетон употребљава за оне грађевинске елементе који су изложени jakim вибрацијама и ударима.

ПОСЛЕДЊИ СЛУЧАЈ...

Како би то изгледало ка да би се данас приликом сусрета два шефа државе, један обратио другом с предлогом: „Хајде да се порвемо“. А то се раније дешавало. Енглески краљ Хенри VIII отпутовао је 1250. године у Француску да посети француског краља Франсоа I. Два владара су се срела у Пољу златних шатора. И пошто је то био сусрет два владара и њихових племића то су и једни и други хтели да се покажу у пуном сјају тако да се злато блистало на све стране. По ондашњем обичају племићи су одмах започели разна такмичења у којима су Енглези однели крајњу победу. Два владара су пратила

такмичење из шатора уз одлично француско вино. Занет победом својих људи и загрејан вином енглески краљ предложио је француском: „Брате, хај-

де да се и нас двојица порвемо“. И не чекајући пристанак свога партнера, он га је стегаво око врата. Оба краља су били млади људи — Хенри је имао 28,

а Франсоа 26 година — и обојица су били добри спортисти. Хенри је био нешто снажнији, али је зато Франсоа био одличан рвач што његов противник није знао. Вештим захватом Франсоа је бацисо Хенрија на земљу за трен ока. Хенри је окочио са земље љут и расположен за тучу. Запрепашћени дворани нашли су се између два наковрштена владара и успели да их раздвоје и умире. То је био последњи случај — бар колико зна историја да су се два поглавара такмичила у рвању или било ком другом спорту да би одмерила своје снаге.

РИБА СА ОЧЊАЦИМА

Совјетски научници који су на истраживачком броду „Академик Н. М. Книпович“ ловили антарктичким водама уловили су ретку рибу познату под именом „патагонски очњак“.

Други „патагонски очњак“, уловљен је недавно у антарктичким водама, препарирани је и сада се налази у природњачком музеју. Тежак је 25 килограма, а дугачак 135 сантиметара. Риба има велику чељуст са jakim зубима сличним очњацима.

БЛАГО ЦАРА РАДОВАНА

У нашој историји, па ни у оној најдањој која је дошла до нас кроз митове и легенде, никада није постојао неки цар или владар под именом Радован. Цара Радована створила је народна машта, а његово безмерно благо настало је из сећања на ђупове пуне златника и сребрњака и пребогате руднике свих врста драгоцених метала који су од памтивека вањени и прерађивани у нашој земљи. Легенда о благу цара Радована вековима је живела у народу, нарочито у оним областима где се из земље или пак из златоносних река добијало злато. Ова легенда добила је свој коначни вид у источној Србији, где су реке Тимок, Пек и друге у свом пеклу плавиле и златна зрна; поједини ископи у порећу ових река показивали су да земља „роди златом“, тј. да на површину избацује „стародревно благо цара Радована.“

Обилазећи пре сто година области источне Србије Милан Ђ. Милићевић је забележио: „Крајина је пуна прича о благу некаког цара Радована за кога историја не зна ништа. Чудесне се мере казују о томе богатству, а тајно му је смештиште. Нико местице не зна где је. Зато су многи виногради потрвени и пивнице искварене не би ли се наишло на ту велику оставу, али све узалуд.“

И као што је амерички запад у исто време била захватила златна грозница, тако је и

лазе ђупове старинског новца. Некад се говорило и веровало да их то сама земља избацује.

Пре сто година, када су се наши први археолози појавили на запуштеној стази Великог војног пута и почели да врше своје радове, већ испод првих слојева земље открили су не само стародревно благо, „оставе цара Радована“ — које су им се нудиле већ испод неколико стопа преоране и обрађене земље. Ти први археолози, а потом и рударски стручњаци, „који су — како се говори у народу — закопали земљу да би у њој тражили благо“ — само су подстакли општу трку за благом подземног цара Радована.

Оживела су стара предања која су казивала како се може доћи до неизмерног богатства. Њега за одабране крије земља на пустом месту и по шумама, луговима, по гробиштима и у скровитим местима старих градина.

Одатле и басма о чудесној трави расковнику која отвара све браве „и сваки други закљон“ и своје срећном имаоцу открива неизмерна блага. „Ову траву (може бити измишљену) — наводи Вук у свом „Ријечнику“ — желе особито они који траже у земљи нова-

ца, јер кажу да су новци, особито где их је много, тако затворени да се без ње не могу отворити и извадити.“

И кад папрат (бујад) цвате у ивањданској ноћи, (а папрат не цвате никада), ко убере њен пурпурноватрени цвет — биће господар свег подземног блага и сазнаће где се крије неизмерно подземно благо цара Радована. И само име тог митског цара сазнано у народној машти садржи у себи и нешто од стварног. Ако откријеш његово скривено благо, радоваћеш се, бићеш обрадован самим собом, бићеш одиста Радован. Тако су настале многе „басме“ које је требало да изговара онај ко се упутно у потрагу за закопаном благом: „Радуј се Радоване, и царе Радоване и ја радован уз тебе, твојом милошћу. Подај ми блага за три ће-

мера, од тебе тек мало, а мени до века.“

Међу тим трагачима за благом цара Радована долазило је врло често до међусобних сукоба као и сукоба с властима. Из шездесетих година прошлог века о томе постоји низ докумената у архиви унутрашњих дела Кнежевине Србије. Један од њих прича: У околици пожаревачком живљаху две добре комшије и кумови, али се и један и други одадоше на тражење закопаног блага, кријући то међусобно. У то време кроз читаву Крајину протекла је прича о благу цара Радована, што је у народу прихваћено као сушта истина, јер је баш тада један од наших првих археолога Јован Драгашевић пролазио кроз те крајеве и понегде закопавао земљу и из ње извлачио чудесне

предмете — не показујући их ником.

То је било довољно да се сасвим потврди прича о закопаном благу — „за чију су тајну дознала господа из Београда, кријући је од сељака.“ „Те тако појаше оба кума и комшије да у касно доба ноћи, сваки по својој басми, на једном шумском пропланку обраслом папрати, траже благо, уочи Ивањдана „кад цвате та иста папрат“ и кад се најлакше може пронаћи расковник. Не знајући један за другога, скрили су се у густо жбуње, стрелећи подједнако од тајанствених ноћних и шумских чудовишта. А тада, одједном, на једном папратовом листу — засја плавичаста светлост. Прекрстивши се и савлашавши своје светитељске заштитнике у помоћ потрчаше према њој. Кад се угледаше, онај који је био бржи удари из све снаге трнокопом споријег, мислећи да је то „нечиста сила“ која хоће да му отне благо. — „И тако уби кума који паде на ону папрат што зачас потамни и тамнећи пропаде у земљу.“ Био је то сватац, а један од кумова, за кога је онај други мислио да је „нечиста сила“ — изгубио је живот.

Таквих случајева било је више, а тадашње казивице често су криле у себи и по неколико злосрећних трагача за благом цара Радована...

Тек кад су се у Србији почели да отварају руднице, све је више нестајало и оних ноћних и тајанствених трагача за закопаном благом, иако их није сасвим nestало све до скопског времена.

Тада се увидело да „благо цара Радована“ лежи дубоко закопано у утроби земље и да се треба добро потрудити и ознојити да би се из ње изнело; да је трава расковник врло непоуздан „стручњак“, а тајанствене силе сасвим обичан човек — рудар, који га вади из земљине утробе.

Бајка о благу цара Радована постаде стварност, као што је то била и у античко време, и дуго у средњем веку, јер је Србија одувек била чувена по злату и сребру, по рекама и рудницама „којима су они поред осталих руда били пребогато оплођени“.

НИ РИБЕ НИСУ ИЗДРЖАЛЕ

И ви сте вероватно чули за изреку: „Плива као риба“. Рибе су у води у свом елементу и њима не сметају ни буре ни таласи. Ипак, да ли је увек тако? Ево шта причају очевици:

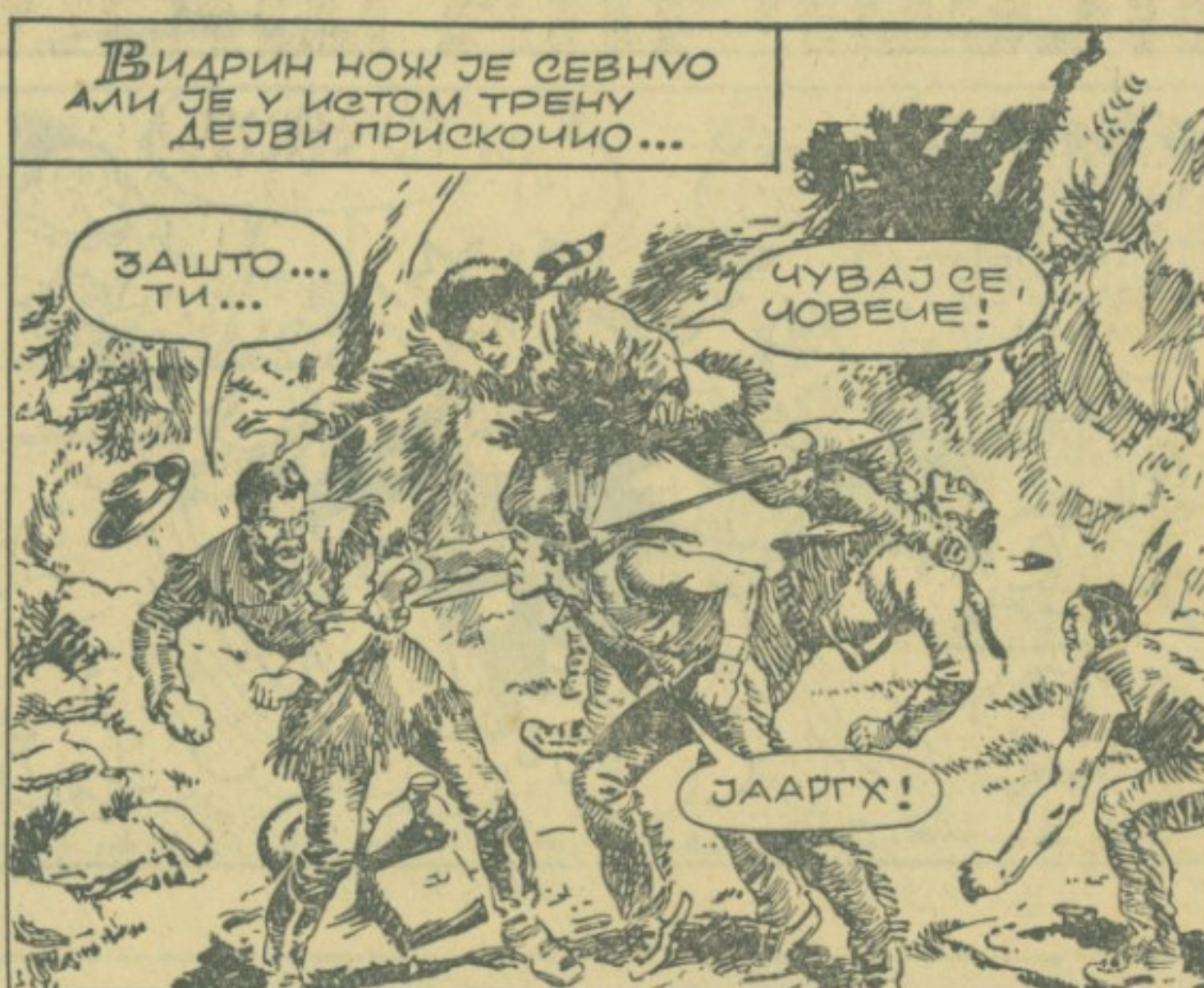
Године 1963. на обале Берђанског залива у Азовском мору било је избачено на милионе риба. За време једне буре огромни таласи су толико љубали и бацали једно јако риба да су оне потпуно изгубиле, да тако кажемо, свест. Ошамућене рибе таласи су избацили на обалу.

ЗАШТО СЕ БУЛДОГ ЗОВЕ БУЛДОГ

Име булдог долази од енглеске речи бул и дог. Бул је бик и пас. Откуда то? Ево објашњења. Све док је закон 1835. године није забрањивао борбу бикова и паса то је био веома популаран „спорт“ у Енглеској. Обично је пуштано по неколико паса против једног бика. У већини случајева бик је успевао да убије по неколико паса,

али би и сам на крају падао од њихових уједа. По некад је на везаног бика пуштан само по један пас. Ови пси су били тако истрежирани да хватају бика само за њушку. За те борбе су одабирали пси опцијалне врсте са затупастом њушком, велике снаге, храбрости и издржљивости, преци данашњег булдога.

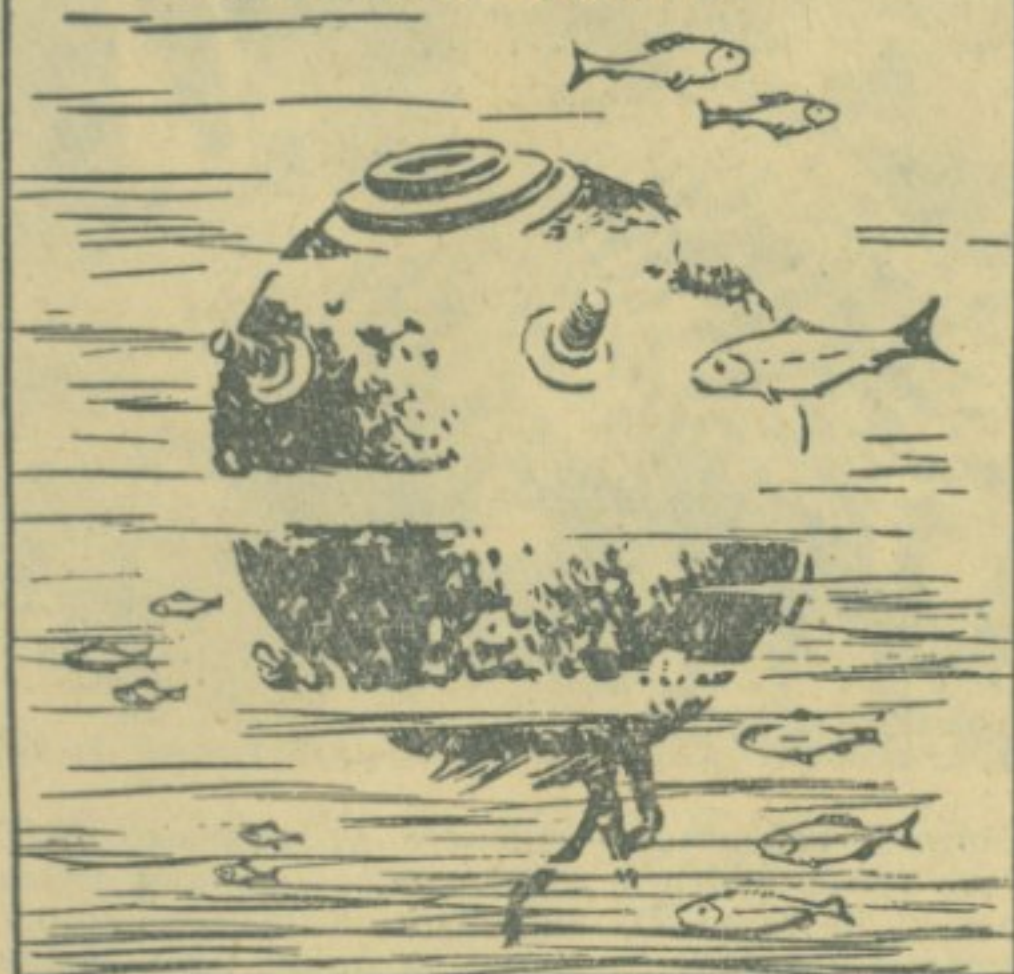
ДЕЈВИ КРОКЕТ И БЕЛИ ИНДИЈАНАЦ

Сашиурн долази у помоћ

ЦРТА
И
ПИШЕ
Ћ.ЛОБАЧЕВ

ОТКИНУТА БУРОМ И НОШЕНА
ПОДВОДНИМ СТРУЈАМА, НА
ПОВРШИНУ ЈЕ ПОДАКО ИСПЛИ-
ВАЛА СТАРА МИНА.

У
МНО
ВРЕМ
Ш

ДРУГОВИ, УЧИЊЕНО ЈЕ СВЕ ШТО СЕ
МОГЛО: ПОСЛАТИ СУ ЧАМЦИ ЗА СПА-
САВАЊЕ, ОБАВЕШТЕНИ СУ БРОДОВИ
КОЈИ СЕ НАЛАЗЕ У ОТВОРЕНОМ МО-
РУ. ЧИМ ДОЗВОЛИ ВРЕМЕ—
ПОСЛАКЕМО АВИОНЕ.

МОКНИ РЕФЛЕКТОРИ СУ УЗАЛУД ИСТРАЖИ-
ВАЛИ УЗБУРКАНО МОРЕ...

ХЕЈ, ВИ ТАМО! ШТА СТЕ СЕ
ЗАПЕТАЛИ? БРЖЕ, ИЛИ
КУ ВАС...

АЛИ ВИШЕ НИЈЕ
ИМАЛО СМИСЛА ЖУРИТИ.

Мах НЕОБИЧНА ШАХОВСКА ПУТОВАЊА

Двоструки првак света у шаху др Александар Алехин гостовао је у априлу и мају 1936. године у Југославији. То је била његова друга турнеја на којој је пропутовао хиљаде километара и на шеснаест симултаних наступа одиграо укупно 615 партија. Изненада је тако путујући из града у град одједном нестало! Према распореду он је отпутовао из Загреб у Цеље, али тамо није стигао. Ево шта се десило. Сео је у погрешан воз и одвезао се на другу страну. Дата је узбуна и по читавој Словенији тражен је шаховски велемајстор. Потера је крунисана успехом и др Алехин је 28. априла 1936. у последњи час ипак стигао у Цеље. Симуланка је за вршена резултатом 38:3 за гошта који је 35 партија добио, а само 6 ремизирао.

Нешто слично догодило се и совјетској шахисткињи Татјани Затуловској кад је ове го-

дине први пут путовала на шаховски фестивал у холандски град Бевеџвајк. На железничкој станици у Баку службеник јој је издао погрешну карту и тако се нашла у Хек Ван Холанду — крајњој станици Холандије. И овде је дат знак за узбуну да би се пронашла гошћа.

Још једна шахисткиња је задала доста бриге организаторима турнира. Било је то пре три године када је за време одржавања Турнира кандидаткиња за првенство света у Врњачкој Бањи утврђено да недостаје једна учесница из иностранства. Она је, наиме, слободан дан искористила тако што је отишла на планину Гоч чији последњи огранци додирују Врњачку Бању. Обилазећи планину изгубила је оријентацију и кренула у супротном правцу од места доласка. Најшла је на дрвосече који су јој показали прави пут.

Познато је да шахисти не

крећу на пут без својих реkvизита: табле, убиеника, часописа и властитих забележака. Са таквом опремом кренуо је

прошле године у Бад Либенштајн и велемајстор Мато Дамјановић. Благовремено је купио карту за авион и предао

пртљаг. Али сам није отпутовао. Закаснио је и авион је већ био у ваздуху када је он стигао на аеродром. Његов кофер срећно је стигао на циљ, али је партија из првог кола морала бити одложена.

Можда је од свих сличних прича најнеобичнија она о путу чланова Смедеревског шаховског клуба на гостовање у Бели Цркву. Једне топле летње ноћи 1936. године брод се зауставио у малом пристаништу на левој обали Дунава, низводно од Ковина. Бродски рефлектори показали су им пут кроз Делиблатску пешчару куда су се упутили са два фијакера. Када су се, мало доцније, нашли окружени мраком из кога су сабласно искривале силуете ретког дрвећа, почели су да се осећају нелагодно. Фијакеристи су, да не би залутали, одржавали већу звиздуцима. То се учинило сумњиво шахистима и у њиховим главама почеле су да ва-

скрсавају давно слушане приче о хајдучима. Уплашени путници неопажено су почели да напуштају своја места и скачу у песак. Мали „шаховски конвој“ наставио је пут и стигао на циљ. Тек тада је примећен нестанак путника. Када су задремалог фијакеристу упитали где су му путници, он је само нехотице показао руком иза себе на празна седишта. Неколико шаховских фигура биле су једини траг да су ту нешто раније седели шахисти. Сутрадан ујутру плашљиви путници били су пронађени — у хотелу. Неопажено су пешнице допутовали и сад су, мртви уморни, спавали.

Ова шаховска одисеја завршила се сусретом који су добили домаћини из Беле Цркве, али сећање на узбудљиво путовање топле летње ноћи 1936. године далеко је надживело резултат постигнут на шаховским таблама.

КРОЗ ШАХОВСКИ СВЕТ

Светски првак Штајниц играо је једном уз уступац са неким слабијим партнером. Улог који је требало да припадне победнику био је прилично висок. Штајницу није претила опасност од непознатог партнера већ од његовог пријатеља који је као неми саветодавац седео крај њега. Штајниц је приметио да „неми“ ступа у акцију у критичним ситуацијама на тај начин што свом пријатељу даје знак тиме што му нагази ногу. На тај начин играч је био упозорен на опасност или повољну прилику на табли. Првак света је и овај проблем решио на врло духовит начин. Жртвовао је пешака и ногом нагазио противника. Овај је одмах узео пешака, уплао у замку и изгубио партију.

ТРИ ПАРТИЈЕ ДНЕВНО

Да се на шаховским турнирима могу играти и по три

ПОКЛОЊЕН ПОЕН

Као пример како се поен добија искључиво захваљујући противнику служи пример у партији Маршал — Рубинштајн из 1928. године. Рубин-

ДРАГОЦЕНА НАГРАДА

На Дописном првенству у шаху које се играло од 5. фебруара 1936. до 1. фебруара

1938. године, победио је велемајстор др Милан Видмар. Као прелазну награду добио је уметнички израђено дело од 12 врста најплеменитијих врста дрвета. На шаховској табли био је приказан положај из Андерсенове „Бесмртне шаховске партије.“ Фигуре које су биле спојене са таблом биле су дело велике резбарске вештине. Изнад шаховске табле налазила се као симбол мудрости сова са лаворним венцем. Шаховска табла била је постављена на стубу у којој су била уграђивана имена свих победника света у дописном шаху. Било је предвиђено да ову награду добије онај шахиста у својину, који је освојио светско првенство

три пута узастопно или пет пута преко реда.

РЕМИ ПОБЕДНИЦИ

На турниру шесторице у Пешти 1912. године два последња места поделили су др Видмар и Тајхман са по два поена (по 2 победе и 3 пораза). На турниру су заједнички поделили Маршал и Шлектер са по три поена (по једна победа уз четири нерешене игре), док су средину табеле заузели Дурас и Мароци који су све партије ремизирали.

ФИШЕРОВ ХОБИ

За младог велемајстора Боби Фишера шах је занимање, а одеваче по последњој моди — хоби. Некад је Фишер обавезно носио џемпер и фармерке. То време је прошло у његовој гардероби: данас он има 20 пари одела из свих

крајева света. Само од награде коју је добио на турниру у Мар де Плати 1960. године сачињено је одједном четири паре одела. Два је наручио код кројача чије су муштерије искључиво дипломате.

ГРЕШКА У ОЦЕНИ

Једном је московски мајстор Белавенац играо партије са посетиоцима једног парка и, наравно, лако побеђивао. Том приликом чуо је примедбу на одиграни потез од неког шахисте. То га је наљутило, па је непознатог љубитеља шаха изазвао на меч уз топа форе. До сусрета је одмах дошло. Уаређени Белавенац губио је партију за партијом. Кад је меч завршен испоставило се да је његов партнер био ленинградски мајстор Шапицки. Два мајстора тек тада су се упознали.

ЦЕО ЖИВОТ У КРЕВЕТУ...

Француски краљ Луј XI, који је владао Француском у 15. stoleћу, готово никад није устајао из кревета. Краљевски престо је у ствари био његов кревет украшен као и сваки други престо. Званичан назив тог кревета је био „Кревет правде“. И тако је Луј владао Француском завијен у меке јастуке, покривен свиленим јорганом испод којег му је само вирила глава са црном брадом. Било је чланова његове пратње који су по ред краља провели и више година а ипак нису и мали ту част да га виде у стојећем ставу. Иначе, краљ је био потпуно здрав и снажан човек. Само је много волео да лежи.

Хавајска или Сандвичка острва открио је августа 1778. године, приликом свог трећег пута по Пацифику, енглески поморац Џејмс Кук (1728—1779), познатији као капетан Кук. Мада је у почетку био топло примљен од домородаца, неколико месеци касније они су га убили. Приликом својих претходних истраживања капетан Кук је приметио да су становници Полинезије људодери. Занимљивост овим открићем он је покушавао да пронађе узрок. И после дужег размишљања дошао је до закључка да је главни разлог: недостатак животињске хране. На свим овим острвима нису живели сисари, док је птица било у изобиљу, мада их је било тешко ухватити. Појавом првих цивилизованих путника полако су почели да нестају ови варварски обичаји. Један од најважнијих разлога било је то што су ови путници почели да доносе и прве домаће животиње дотад непознате домороцима.

Хаваји су од давнина привлачили истраживаче и научнике због својих природних лепота, вулкана и необичних птица. Тако је крајем 18. века између осталих примећена и једна врста птица за коју се пре тога није знало. То је једна врста дивље гуске која супротно својим рођацима дивљим гускама (Anser anser), познатим као птицама селицама, уопште не лети. И не само то: она живи на местима где човек никада не би ни помислио да се може наћи: усред вулканске лаве, чак и активне. Ту она прави гнезда и одгаја своје мале. Домороци је називају Не-не.

Нене или nesochen sandvicensis припада породици гусака и њене је отприлике величине. Мужјак и женка су слични, имају сивоплаво перје и смеђестру главу. Ноге су им снажне, кратке, прсти сра-

сли опном што је карактеристично за све гуске. Живи у неколико ретких места на Хавајским острвима и налази се на званичном амблему државе Хаваји.

Да би се проучила ова врста тешко приступачне птице требало је да прође готово цео век. Међутим, напор научника уродио је плодом. Почетком XIX века успело им је да из-

рачунају да има око 25.000 ових птица. Доласком цивилизације почиње њихово истребљење да би их 1948. године остало свега петнаестак и то на тешко приступачном острву Мани.

У вестима које је 1965. године објавила Служба за заштиту птица и животиња изнето је да се њихов број попео на око 500.

МАМУТ У ФРИЖИДЕРУ

У природњачком музеју, у Њујорку у једном обичном фрижидеру чија је унутрашња запремина 0,227 квадратних метара, чувају се остаци једног мамута-бебе. На глави животиње, сури и једној предњој ноzi сачувани су кожа и мишићно ткиво. Ови остаци нађени су на Аљасци, у близини града Фербанкса. До сличних налаза научници су долазили и раније, али ово је једини случај да су нађени остаци сачувани у музеју у првобитном стању.

WALT DISNEY

МАЈМУНСКИ СТРИП

Писма читалаца

Драга редакцијо,
Имам дванаест година и идем у шести разред. Јако бих волела да се дописујем с неким дечаком из ваше земље. Ако можете пошаљте ми адресу.

С поздравом Јуља.
Моја адреса:

Филатовој Јули
СССР
Саратов — 54
ул. 2. Садоваја, дом 79-а

Мој пријатељ из Индије желео би да се дописује са младим људима из наше земље, па ме је замолио да му помогнем. Верујем да би неко од младих читалаца желео да успостави пријатељство с младићем из далеке Индије. Он има 18 година. Занима се за марке, стари новац, разгледнице и сувенире. Дописивање на енглеском језику.

Hary Singh Kulmi
C/o Kanhayalal Ramsingh
Sarafa Bazar
Ujjain (M. P.) India

Зовем се Ердељан Слађана, 13 ми је година и ученица сам VI разреда. Претплатник сам вашег листа и много га волим и ценим. Желела бих, уколико је то могуће, да се дописујем на српскохрватском језику са друговима и другарицама мојих година и да размењујем разгледнице, салвете и марке.

Много захваљујем
Erdelian Slagiana
str. Teiului 3
Sinicolaul — Mare
Banat — Romania

Једна познаница из Совјетског Савеза замолила ме је да пошаљем неком нашем листу адресу њене другарице која се жели дописивати са вршњацима из Југославије ради упознавања наше земље коју ускоро намерава да посети. Пошто „Забавник“ почиње да објављује адресе за дописивање, мислио сам да ће бити најбоље да је пошаљем нашем листу који чита велики број младих. Татјана има 23. год. Похађа казалишни институт у Лењинграду, језик дописивања руски.

Њена адреса:
Troickaja Tatjana
Latvijskaja SSR
g. Rila — 9
ul. Pernavas, d. 5, kv. 6

Редоваан сам претплатник готово свих илустрованих листова и часописа, али са посебном пажњом пратим „Политикин забавник“. Прочитам га са задовољством од прве до последње стране и без претеривања могу рећи да је то лист ненадмашан у избору стрипова и занимљивости.

У последњем броју покренули сте акцију упознавања преко рубрике „Писма читалаца“. Ја се у овом погледу потпуно слажем са вама и шаљем вам своју адресу. Многе жеље ми је испунио ваш (наш) лист, а надам се да ми неће ускратити ни ову за дописивањем.

Желим да се дописујем са друговима и другарицама (старијим од 16 година) из целог света на српскохрватском и енглеском језику. Бавим се филателијом, а размењивао бих и разгледнице градова и слике глумаца.

Милошевић Саниша
Пожаревац —
Учитељска школа — II*

Филм

Филмом „Нетрпељивост“, снимљеним 1916. године у режији Дејвида Ворка Грифита, почела је нова епоха кинематографије

Пола века филмске уметности

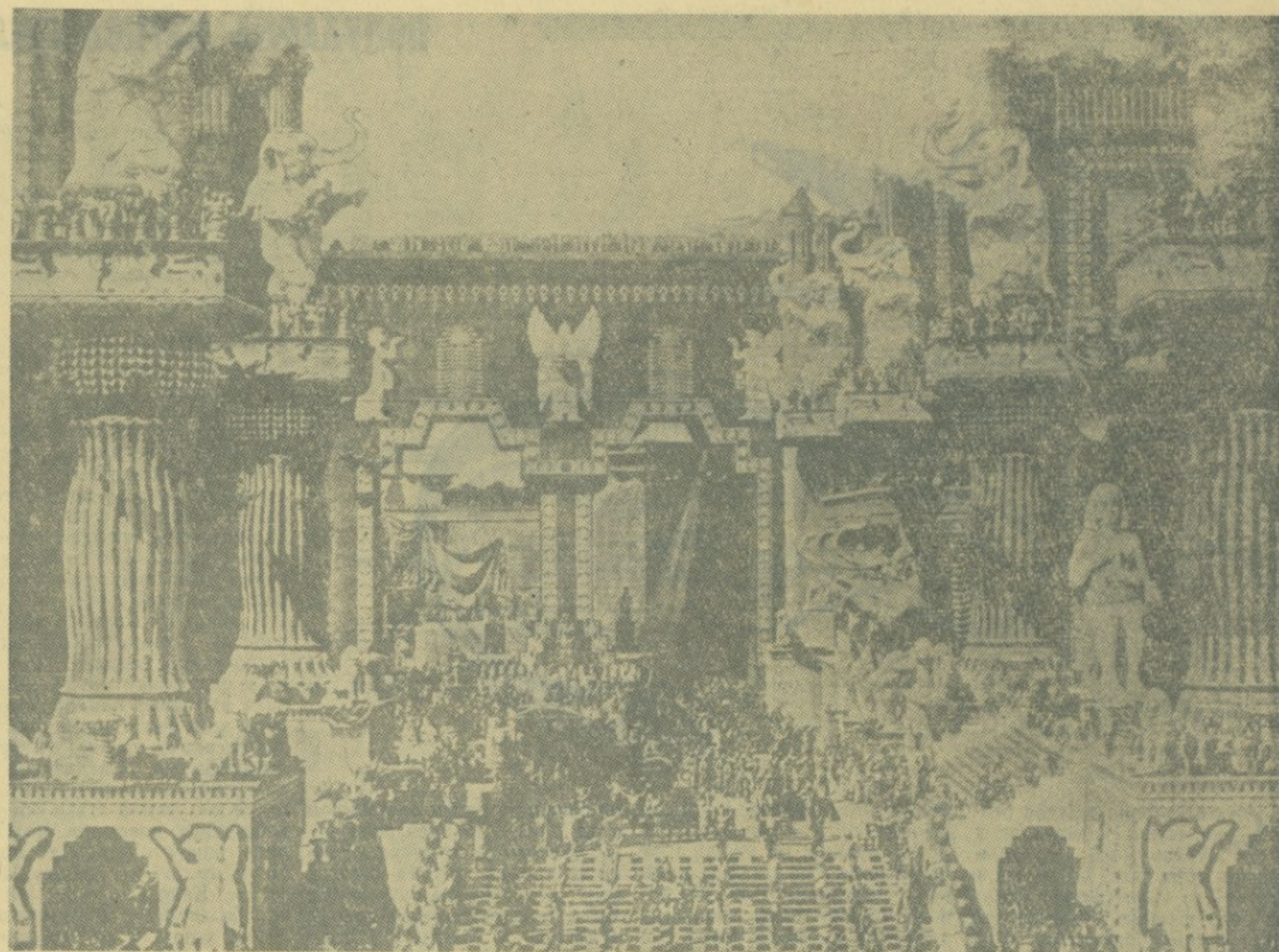
Пре равно пола века један амерички режисер извршио је револуцију у кинематографији и ударио темеље новог језика филмске уметности. Дотада су, читавих двадесет година, филмови рађени на принципу „снимљеног позоришта“. Састојали су се од снимљених сцена којих је најпре било само неколико, а касније двадесет, тридесет. За сваки приказ сцена је била постављена као у позоришту, глумци су се кретали такође као на позорници, са претерано широким жестовима као главним изражајним могућностима, док је камера све то једноставно регистровала са једног места.

Дејвид Ворк Грифит први је почео да користи на естетски начин техничке поступке филмског снимања, и с правом се сматра не оцем филма, та слава припада браћи Лимијер — већ оцем филмске уметности. Нема подручја у филмском стваралаштву у које Грифит није унео нешто битно, ново и важно, нешто што отвара нову етапу. Изумео је крупни план и паралелну монтажу, створио модерну технику снимања, као и нов систем рада са глумцима. Реализовао је прве велике уметничке филмове и био учитељ читаве плејаде истакнутих америчких режисера и глумаца. Његов рад је био од пресудног значаја за остварење престижа Холивуда у свету.

Од 1908. до 1931. године снимано је Грифит око двеста филмова. Своје нове погледе демонстрирао је у филму „Рођење нације“, чија је премијера одржана марта 1915. године у Њујорку.

Филм „Рођење нације“ гледало је 100 милиона људи. У Њујорку се приказивао из дана у дан читаву годину, у Чикагу осам а у Лос Анђелесу седам месеци. Одржао се на репертоару широм Америке непрекидно петнаест година. Приход је био огромен. Филм је донео продуцентима укупно 20 милиона долара, рекорд који није достигнут ни до данас. Треба истаћи да је Грифит овде, на жалост, заступао реакционарне идеје о бовласничког Југа, и да је тај филм нанео велике штете борби прогресивних снага против расне дискриминације.

Сав финансијски капитал и углед стечен филмом „Рођење нације“ уложио је Грифит у нови подухват у реализовању свог уметнички најјачег и најзначајнијег филма „Нетрпељивост“. Саградио је декоре огромних размера; у појединим сценама је учествовало неколико хиљада статиста; сниматељ Били Бицер служио се чак и балонима. За превоз и руковођење овом масом биле су изграђене посебне железничке и телефонске мреже. Укупни трошкови филма износили су два милиона долара, и то је за оно време била несхватљива

ВЕЛИЧАНСТВЕНИ ДЕКОР ГРИФИТОВОГ ВАВИЛОНА СТАЈАО ЈЕ У ХОЛИВУДУ ДУГО ВРЕМЕНА КАО ОПОМЕНА ПРОДУЦЕНТИМА

инвестиција у филмској индустрији која се управо стварала. Прерачунато у данашњу вредност ова сума би износила 30 милиона долара.

Снимање је трајало готово годину дана, а филм је почео да се приказује у Њујорку јуна 1916. године. Садржај филма је био само повод да се симфонијски развију четири паралелна филмска мотива. Те четири теме су биле: Пад Вавилонa, Христово страдање на Голготи, Вартоломејска ноћ и Мајка и закон. Ова четири дела, у ствари четири посебна филма, повезује симболична идеја људске нетрпељивости кроз векове.

Грифит је у овом филму довео до врхунца своју методу паралелне монтаже. На почетку се четири радње смењују у дугим фрагментима. Постепено, одломци бивају све краћи. Крај алтернира све брже четири паралелне радње у једном вртоглавом крешенду.

Мада је у првом налету приказиван непрекидно двадесет и две недеље, најбољи Грифитов филм није ни издалека доживео успех „Рођења нације“. На крају се показао дефицит од милион долара. Како је Грифит лично учествовао у финансирању филма, дугове је отплаћивао

до краја свог живота. Није било новца чак ни за то да се сруши величанствен декор Вавилонa, који је још десетак година стајао у Холивуду као опомена продуцентима. Овај филм је истовремено значајно почетак краја владавине режисера у Холивуду. После неуспеха „Нетрпељивости“ ниједан режисер, сем Чаплина, неће задуго добити толико одрешене руке и такву слободу у раду. Тек четврт века касније биће понуђени идеални услови Орсону Велсу, који ће их искористити да би такође отпочео једну нову епоху.

У даљој судбини „Нетрпељивости“ можда је најважнији догађај кад је филм купио неки руски увозник. Филм није био приказан, али је сачуван у неком магацину. После револуције виде до га је неколико младих совјетских филмских радника. Тако су Куљешов, Ејзенштајн, Пудовкин и други открили вредност Грифитовог дела, и могли да наставе његове идеје на једном другом плану, примењујући их на животније садржаје, унапређујући његова естетска схватања. У даљем развијању Грифитових теза најдаље је отишао Ејзенштајн.

Сам Грифит наставио је да

ради још пуних петнаест година. Остао је велики експериментатор. Поред осталог, први је употребио филм у боји и звучни филм, али његови садржаји били су увек мелодрамског карактера. Сви су били посвећени борби између добра и зла, с обавезним тријумфом врлине на крају.

Кроз овакву призму приказао је Грифит проблеме живота фармера, радника, чиновника, просечног Американца. Говорио је о распадању друштвених традиција и лицемерју пуританског морала („Далеко на Истоку“), о пропадању фармера и њиховом одласку у фабричке центре („Љубав у срећној долини“), о социјалној и националној неједнакости сиромашних до селеника („Сломљени цвет“) итд.

Од великог је значаја био Грифитов рад са глумцима и млађим режисерима. Из његове школе изашла је читавија серија познатих глумаца и глумица: Лилијан и Дороти Гиш, Норма и Костанс Талмаш, Мери Пикфорд, Мерч, Карол Демпстер, Ричард Бартелмес, Роберт Харон, Хенри Вантал, док су његови ученици славни режисери: Ерих фон Штрохајм, Мак Сениер, Раул Валш и др. Заједно са Чаплином, Мери Пик

форд и Дугласом Фербанком основао је Грифит 1919. године фирму „Јунајтед Артист“, која је дуго времена деловала потпуно независно што је омогућило остварење најбољих Чаплинових филмова.

Постепено је Грифитово стваралаштво почело показивати тенденције опадања. Као да је био остварио све што је могао да уради за филмску уметност и његови даљи кораци били су све слабији. Грифит се узалудно трудио да иде укорак са својим ученицима. Његов последњи филм „Абрахам Линколн“ у којем је главну улогу тумачио познати глумац Волтер Хјустон, отац касније славног режисера Џ. Хјустона, био је, истина, звучни, али је показао да Грифит није у стању да се прилагоди новим струјама и савременим захтевима живота и филмске уметности.

Тада се творац и утемељач Холивуда и један од његових оснивача повукао са позорнице деловања, затварајући за собом врата филмских студија. Догодило се то 1932. године.

РАТНА ЛУКАВСТВА СТАРИХ СЛОВЕНА

„Словени дочекују своје непријатеље на местима обраслим густим шумама где могу да постављају заседе и предузимају изненадне нападе за које стапно измишљају разне начине“ — жалиле су се непријатељске војсковође

Велика непријатељска војска кренула је на Словене. Не пријатељ је био јак и добро наоружан. Био је спреман на борбу са Словенима, али словенске војске нигде није било. И тада је непријатељ одлучио да пошаље извидницу и открије где се то Словени крију.

Чета се кретала бешумно и опрезно — ни граници да не шушне под ногама. А да случајно оружје не би звецнуло о оклоп, војници су га омотали крпама и животињским кожама. Непријатељски војници стигли су до једне реке и на њеној обали, открили многе трагове. Трагови су водили до воде и ту се губили. Погледали непријатељи реку: вода као вода, понегде из ње ви-

другу обалу — закључили су непријатељски војници и решили да се врате.

Убеђени да на тој страни нема Словена, заборавили су на опрезност. Ишли су и не осврћући се. А тада су их напали словенски ратници.

Из те страшне битке само је неколико непријатељских војника извукло главу. И они међу њима који су се спасли

главе до пете. Отада су се непријатељи са зебњом приближавали реци. Схватили су да су им Словени поставили „подводну заседу“: сакрили су се испод воде а дисали су кроз шупље стабљике трске.

ЗУЈЕЋА КОЊИЦА

Једног другог сукоба са Словенима Византинци су се дуго и са стидом сећали.

Када су опет једном кренули на Словене било је лето, топло и суво. И тога пута Словени се нису упустили с њима у отворену борбу. Посакивали су се у шуму и као да су зачикавали: „Покушајте да нас нађете!“ Једном се једна чета уморних и исцрпљених византинских војника усудила да приближи шуми и да у њеном хладу потражи мало свежине. Византинци су одложили мачеве и штитове. Из ненада, шумску тишину испунило је једнолично зујање, а у ваздуху се осетио дим од запаљених грана. Из полумрака шуме на јарко осветљено пољану излетео је читав до друге, од једне стражарске куле до друге. Без напа-

су Византинци одбијали тај неочекивани „пчелињи напад“ на њих су навалили Словени.

Помоћу угарака који су се димили Словени су усмерили на Византинце читаву војску пчела. А да би пчеле биле што љубе они су их неколико дана држали без хране...

Протекле су многе године и дошло је време да Словени крену на дуги поход против свог вековног непријатеља — Византинце. И на туђој земљи Словени су се показали као искусни и лукави ратници. Ево шта се једном догодило.

ЧУДО ОД БРОВОВА

Кијевски кнез Олег кренуо је на Цариград са око две хиљаде ратних лађи — чамаца издубљених од стабала циновог дрвећа. Цариград је био утврђен и добро брањен са свих страна. А са мора Словени нису могли да му приђу. Византинци су, наиме, заградиле улаз у залив Златни рог огромним гвозденим ланцем разапевши га од једне обале до друге, од једне стражарске куле до друге. Без напа-

да с мора није се могло ни помислити на заузимање града. Тада је Олег наредно својим мајсторима да чамцима додају точкове тако да се њима може „плочити“ и по сувом. Чамци на точковима нису били никаква новина за Словене; они су помоћу точкова пребацивали своје чунове од једне реке до друге.

Византинци су седели спокојни иза чврстих зидина Цариграда.

А кад су једног јутра погледали према мору имали су шта да виде.

С мора је дувао јак понтијски ветар. Као јато белих лабудова белиле су се код самог улаза у залив ратне лађе под пуним једрима. Ветар све више надима једра. Словенске лађе прилазе обали, излазе на песак а затим — крчу сувим према граду.

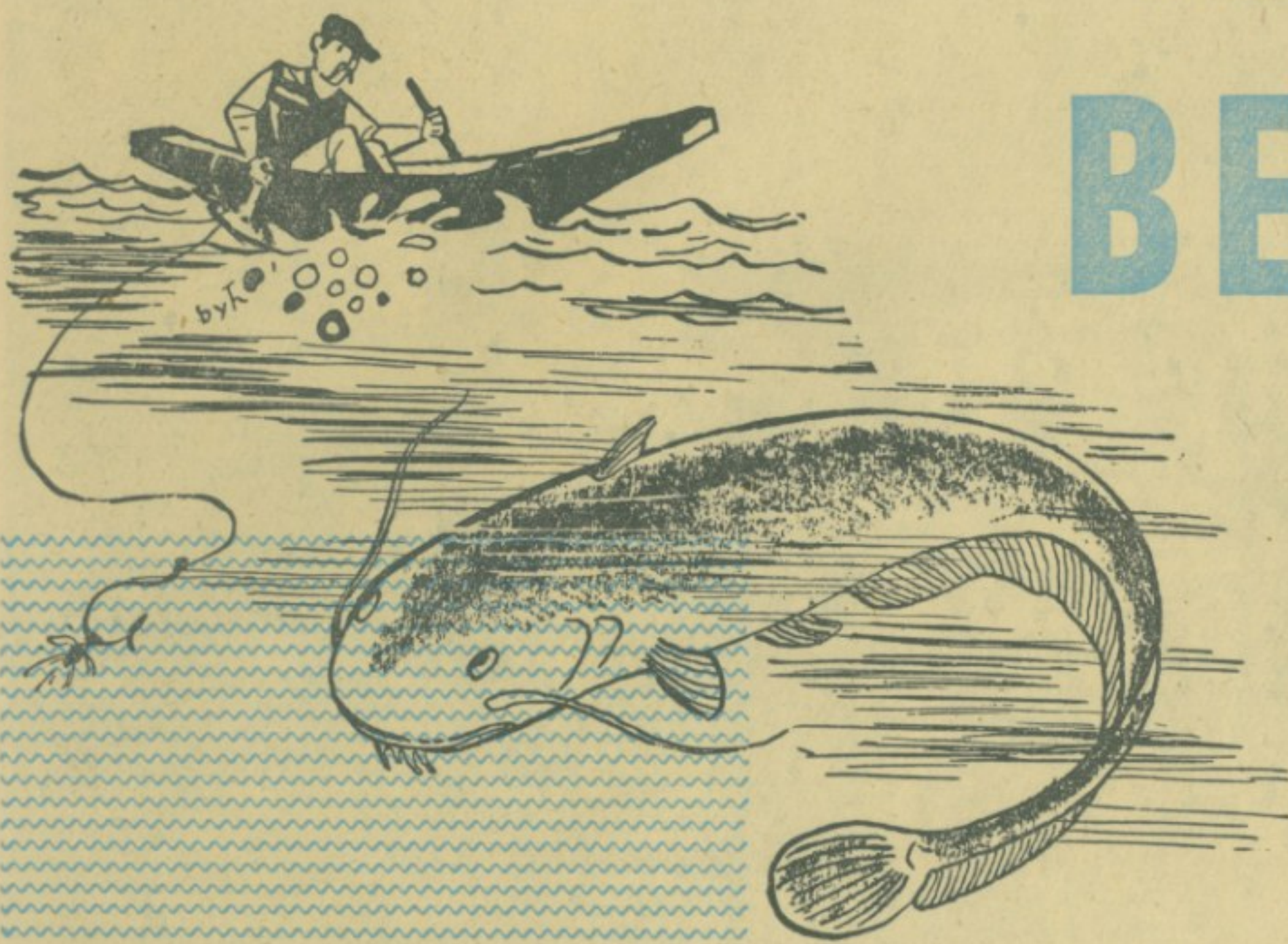
Византинци су се страховито уплашили, уверени да су више силе на страни Словена. И одмах су замолили за мир. У знак своје победе Олег је на врата Цариграда прибио свој штит.

ри трска. „Нема Словена! Ве бекством причали су касније роватно су се пребацили на да су Словени били мокри од „пук“ разјарених пчела. И док

ПОПУЛАРНА ИХТИОЛОГИЈА — ЗАНИМАЉИВОСТИ ИЗ ЖИВОТА РИБА

ВЕЛИК А ГЛУП

Сом је наша највећа речна риба. И данас се у Дунаву могу наћи примерци који теже 50, 60 па и целих сто килограма, а некад је било и већих. Највећи део тела у сома чини глава: шестину целокупне тежине. То значи да глава сома од 60 килограма има 10 килограма. Су дећи по величини главе, сом би требало да је најпапетнији

међу нашим рибама. А управо је обрнуто. Код оних који га добро познају он ужива глас глупе рибе. Отуд ваљда и изрека „глуп као сом“. На основу чега су људи дошли до закључка да је сом глуп? Посматрањем његових поступака и навика. Ево неколико примера који сведоче о томе.

Када реке нагло порасту, на њима се појаве читави клобу

ци пене, која плови површином воде. Сом који плен лови ноћу, у стању је до јутра да лови те клобуке и гута празну пену, верујући да гута добре залогје. Кад сване сигурно се чуди што је гладан. Или други пример. Да ли сте већ чули за „пијане сомове“? У пролеће када цветају врбе и тополе, њихове ресе падају у воду. Ту се наквасе и када се

вода загреје у њима се појави алкохолно врење. Сомови једу те ресе, јер личе на њихов плен — розце. Наједну се и, наравно, опију од њих. Овако пијани врте се по води, тетурају и најзад се негде у хладу извале на леђа да мало одспавају. Рибару онда није тешко да мередовом пребаци пијаног сома у чамац. Сом се после си гурно чуди како је ту доспео, али тада је већ касно.

А знате ли како се сомови лове на „самцу“? То је врло једноставна направа. На витуку и савитљиву мотку од жилаве врбине или на згодну врбу која расте над водом веже се парче канапа, не дуже од два метра, са великом и јаком удицом на крају. На удицу се као мамац стави обично већа жива деверика, која се врти близу површине воде. Мотка се пободје у обалу. И то је све. Када сом ноћу наиђе, зграби немирну рибу, закачи се на удицу и на тај начин се сам улови. А онда сом вуче доле, гипка мотка горе. И то траје док се сом потпуно не измори. Ујутру се као лак плен нађе у рибарској барци.

Често се сомови, и то они најкрупнији, улове на „бућку“. То је јединствена направа која се не примењује ни код једне друге рибе. На крат кој дрвеној дршци издеље се као мала чашица и њоме се дупа по води. Од тога се чује звук, као кад се окренутом чашом удара по води. А бајтај звук примамљује сомове, они и у по бела дана напуштају своја дневна скровишта и прате чамац у коме седи рибар и „бућка“. Вртећи се око чамаца, сом одједном угледа мамац, који на јаком канапу држи рибар, наљути се и зграби мамац. Рибар тргне и закачи сома.

Сад настаје борба која ако је сом велик може да буде дуга и напорна. Дешава се по некад да велики сом вуче чамац заједно са рибаром и цео час. Ако је рибар јачи и вештији, привуче сома чамацу, удари га „кукачом“ и извуче у чамац.

Хватање сомова на овај начин сведочи о добром запажању и довитљивости рибара. Они су, наиме уочили да је сом врло осетљив на звук. Кад загри, рецимо, он се узнемири и дуга по води као изгубљен. У прво време када су рекама почеле да плове лађе, много сомова страдало је од точкова помоћу којих су се лађе кретале. Сомови су из радозналости ишли за лађама и није био редак случај да се искувише приближе тојку па их овај удари и ошамути.

Или, некада, док су жене прале рубље на реци и пракљачом ударале по њему, није био редак случај да се у близини појави сом примамљен звуком и да уплаши жене. А било је и случајева да зграби праљи из руку комад рубља што је изазвало још већи страх и панику код жена. Међутим, у прилог ове рибе мора се рећи да иако је велика па, можда, на изглед и страшна није нимало опасна. Никада не напада пливаче, а

није познат случај да је наудио човеку па чак ни детету. А и како би. Његови зуби су врло ситни, поређани у устима у виду неке четке. А и ждрело му је тако мало да једва може да прогута мало већи залогја.

Рекли смо да је сом ноћна риба. На месту где има много великих сомова чује се бука као да коњи скачу са обале у воду. Прекко дана се сом завуче у своје стално скровиште, неку дубоку јаму у реци. У тој својој јами сом живи годинама. Врло је осетљив на хладноћу и у јесен, чим вода мало захладни, он се први међу рибама повлачи у своје зимско скровиште, дубоку јаму у реци где ће у полусну провести зиму као медвед у свом брлогу. Такво сомовско скровиште рибари зову „кртог“. У пролеће сомови се последњи међу рибама буде и крећу на мрешћење. Мресте се на мирним местима близу обале, где женка ископа као неку рупу. Иначе, сом је брижан отац, извесно време он чува своје потомство, које брзо расте.

Сом је једини представник своје породице у нашим водама. Рођак му је само патуљаст сом, који је пресељен из Америке. Наш сом, као што смо рекли, има велику главу, ситне очи и на горњој вилици два брка. Раније је постојало веровање да помоћу тих бркова примамљује ситне рибе које потом гута, али научници су утврдили да бркови служе сому као нека врста радара. Помоћу њих он се оријентисае у води. Тело у сома је голо, без крљушти и љигава.

И на крају једно кулинарско упутство: месо сома од 3—7 килограма је бело, одлично за јело, док је велики сом искувише мастан, а месо му је жилаво као стара говедина. Ипак, добру рибу чорбу је тешко замислити без сомовске главе... иако у њој нема много мозга.

БЕЛОМ МЕДВЕДУ ПРЕТИ УНИШТЕЊЕ

ТЕК НАПУШТЕНА ЈАЗВИНА

За последње две деценије број белих медведа забривавајући се смањно. Узрок: ловци су далеко закорачили у арктичке области и поларне експедиције пре тражују сваки кутак далеког севера а и захлађење климе такође је учинило своје. Стога су у готово свим земљама на северном арктичком кругу предузете мере да се заштити ова врста. На Аљасци, у Канади и на Гренланду лов на беле медведе дозвољен је само Ескимима, а у СССР је потпуно забрањен.

Према совјетским и америчким проценама данас на целом свету има свега још око 10.000 белих медведа. Само 20 одсто од тог броја су женке које носе младунце. У СССР, на Гренланду и Аљасци дозвољено је убити женку само у случају кад треба доћи до њеног младунчета за потребе зоолошких вртова. Међутим, у припреми су прописи који

ће и у овом изузетном случају забрањивати убијање белих медведа. Да зоолошки вртови не би остали без ових изузетно атрактивних становника с крајњег севера, припремају се нарочити мечи са иглама за убризгавање средстава за успављивање. Игла се избацује нишањем из нарочите пушке. Мајци се при том не наноси никаква повреда а осим

товали су 1500 километара док нису наишли на место где се налазе добро скривене јазбине белих медведа; многе су могле бити откривене само за хваљујући дресираним псима. Пронађено је укупно 1500 јазбина и у свима њима се налазила само мати са једним или, ређе, двоје младунца. Већина се налази од око 30 километара удаљена од обале.

Сви бели медведи су приближно исте величине, али су мужјаци знатно већи од женки.

Кад је угрожена од људи или паса, женка се брзо увлачи у своју јазбину. Из ње она само с времена на време провири главу. Ако ни тада опасност није прошла она јаросно гроче и тада је врло опасна.

УЛАЗ У „СТАН“ БЕЛОГ МЕДВЕДА

тога, лишена младунца она се подстиче да већ следеће године донесе ново младунче на свет што се код ње у нормалним условима не догађа јер увек паузира по једну годину.

Два совјетска природњака Испенски и Черњабенски организовали су прошле године велику арктичку експедицију да би упознали обичаје и животне навике белог медведа као и начин на који мати носи младунче и доноси га на свет. Они су више од месец дана провели на острву Врангел у Арктичком океану, око 500 километара западно од Беринговог мореуза који се сматра за праву постојбину белих медведа. Сваке јесени средином септембра ту долазе многобројне женке које очекују младунче и копају дубоке јазбине у којима проводе зиму и доносе мече на свет. Са првим пролећним данима оне напуштају острво заједно са својим потомком.

Совјетски истраживачи пу-

Улазни канал јазбине с јесени је кратак али када у току зиме напада снег он може бити дуг до десет и више метара. Из њега се ступа у пространу и угодну просторију у коју се женка склања за време олује, ту она спава и обедује. Најчешће је просторија овалног облика дуга два до два и по метра, широка метар и по и исто толико висока. Стан белог медведа примерно је чист.

Од четрнаест женки које су совјетски природњаци посматрали половина је донела на свет једно младунче а остале по два. Младунче је одмах после рођења две недеље потпуно слепо а први месец живо та проводи с мајком у јазбини. За све то време ни мати не излази па се према томе и не храни. Приликом свог првог изласка из јазбине мече је тешко осам до шеснаест килограма, а дуго од 67 до 97 сантиметара. Мече од два и по месеца је већ толико спретно да га човек не може ухватити.

НОВА НАЛАЗИШТА НАФТЕ У СССР

Нова налазишта нафте у Сибиру омогућиће да СССР ускоро постане највећи произвођач нафте на свету. У току 1965. године произведено је у СССР 243 милиона тона нафте а рачуна се да ће се до

1970. године годишње произвести 355 до 360 милиона тона нафте. Кроз 10 година експлоатација нафте и земног гаса у Сибиру представљаће претекни део совјетске производње.

НАЈГОВОРЉИВИЈИ

Стручњаци су се позабавили и брзином којом поједини народи говоре и утврдили да Италијани за један минут изговоре много више речи од представника било које дру-

ге нације. На другом месту су Бразилци, а на последњем Финци. Ово занимљиво испитивање извршио је шведски научник Страндберг.

СТАТИСТИКА...

Мерења која су вршена у америчкој војсци 1960. године показују да је просечан Американац тежак око 78 килограма а висок 177 сантиметара. Та мерења су показала да је садашњи амерички војник виши просечно за три сантиметра а тежи за око осам килограма од америчког војника који је учествовао у првом светском рату.

ОНИ ИМАЈУ ПО ДВА И ПО МЕСЕЦА

Дански етнограф и новинар Јенс Бјере боравио је недавно на острвима Нове Гвинеје. Доносимо његову причу — јер то је више прича него научни извештај — о брдским пигмејима међу којима је боравио извесно време. Бјере их назива пигмејима што није сасвим тачно јер други етнографи праве разлику између новогвинејског племена ниског раста и представника афричке пигмејске расе

пигмеји се спремају за „сјоми“ — рекао ми је Алан. — Још се тачно не зна када ће церемонија да почне, али немо дуго чекати. Празник ће се прославити у малом насељу које се зове Којронк.

Сутрадан рано кренули смо у Којронк. Прате нас десет носача и превозилац Зип... У вече, док смо стежући око себе вумену одећу, седели у колиби крај петролејке. Алан је причао о пигмејима. Њихов начин живота и обичаји разли-

чу руку и шаку одраслог човека. Алан ми је објаснио да је то рука њеног старијег брата који је пре неколико година страдао у једном међуплеменском сукобу. Том амајлијом девојчица као да је показивала духу преминулог да га се сећа и да га не заборавља. А шака је припадала такође њеном преминулом сроднику. Касније сам не једном видео сличне амајлије и свикао се на њих. Тај древни обичај је, очигледно, везан с култом пре-

МЕЂУ ПИГМЕЈИМА НОВЕ ГВИНЕЈЕ

Застали су и посматрали нас. Међу њима није било ни једног који је био већи од метра и по. Њихове главе красило је нешто чудно — капе или фризури — што је својим обликом подсећало на велике печурке. Испод тих „печурки“ изгледали су још мањи. Тако сам први пут угледао брдске пигмеје.

Прошло је свега пола часа откако сам се спустио авионом на патролну базу Симбај. Сачекао ме је једини Европљанин који овде живи, старшина патролне службе Алан Џонсон.

— Службовао сам у многим местима Нове Гвинеје — рекао ми је Алан — и знам да су пигмеји најгостољубивији и највеселији од свих Папуанаца. А у почетку су се од носили према нама веома непријатељски.

...Пре неколико година боравио сам међу афричким

пигмејима и добро их се сећам. Пигмеји Нове Гвинеје уопште не личе на своје афричке имењаци. Гвинејски пигмеји су у просеку нешто виши, складније телесне грађе и кожа им је светлија. Неки мушкарци су чак праве атлете. Имају јаке ноге и широка, мишићава рамена. Сем коврцаве косе, гвинејски пигмеји немају никакве сличности с црнцима. Напротив, њихова лица широких јагодица пре подсећају на севериндијанске или азијске народе.

Од Алана сам дознао да сам стигао у прави час: племе се припрема за празник „сјоми“. А ја већ одавно желим да упознам тај занимљив обред посвећења деचाка у одрасле мушкарце који се састоји у бушењу носа. Празник траје свега неколико дана а одржава се сваке две или четири године.

— Ево већ неколико месеци

кују се од обичаја других домородаца Нове Гвинеје. Алану, на пример, никако није успевало да прати бројно стање племена, јер су му пигмеји не радио и нетачно давали имена неуратних девојака. Њих они увек држе строго изоловано и девојке могу да виде једна другу само за време празника „сјоми“. Судбину бракова овде углавном решавају мушкарци. Када се младић ожени, племе од њега очекује да он своју сестру уда за брата своје невесте. Ако је нема, онда за невесту мора да плати велики откуп.

У зору су нас пробудили смех и весели узвици радозналих. Мали људи скупили су се око наше колибе да би видели „те смешне велике беле људе“. Међу њима запазио сам девојчицу од пет-шест година. На њеном врату угледао сам необичну и страшну амајлију: одсечену и осушену де-

чака и у својој основи није имао ничег необичног. Јер, и преци данашњих европских на рода правила су жекад купе од лобања својих умрлих сродника.

Обредна колиба стајала је на падини брежуљка. То је аграда необичне конструкције. У дужини има око двадесет метара и док је средњи део колибе висок два а широк око пет метара, крајеви су ужи и нижи. Иза ње налазила се друга, мања колиба чији је под био за један метар уздигнут изнад земље. На бочном зиду приметио сам неколико отвора. Како сам касније дознао, то је била „трпезарија“ и у њу су већ уносили храну за предстојећу гозбу.

Када сам са Аланом стигао у обредну колибу у којој се већ налазило двадесет пигмеја. Обред бушења носа само што није почео.

Млађу децу отерати су на траг у село а шесторицу деचाка од девет-десет година увели су у колибу. Ту их је чекало „посвећивање“ у одрасле мушкарце. Операцију је уз помоћ два млађа човека извршио један старац — вероватно месни врач. Привели су првог деचाка старцу који је чукао пред колибом и положио га на леђа. Под главом су му подметнули дрвену мотку. Старац је сео на малишана а његов помоћник притиснуо је деचाка рамена уз земљу. С два прста леве руке старац је око пола минута масирао дечаку носну рскавицу — очигледно да би то место учинио мање осетљивим на бол. Десном руком узео је веома оштру стрелу и наглим покретом зарбио је у рскавицу. Дечак је лежао потпуно мирно, затворених очију, и само су му ноге задрхтале. Један од помоћника додао је старцу бамбусов штапић. Старац је навукао бамбус на врх стреле која је још штрчала из дечаковог носа и брзо је извукао стрелу уз рскавицу: бамбусов штапић остао је провучен кроз носну преграду.

Операција је протекла веома брзо и очигледно без бола. Да би се спречило крварење дечак је још извесно време остао да лежи на земљи, забачене главе. Уосталом, ни кап крви се није могла видети. Бамбусов штапић био је нешто дебији од стреле и отвора у носној прегради и притискивао је све повређене крвне судове.

Дечаци су се брзо ређали један за другим. Само су двојица крикнула од бола. Када је операција била завршена, „посвећене“ су увели у бочну одају, издвојену у ужем крају колибе. Како сам касније дознао, „посвећивање“ се није завршило провлачењем штапића кроз нос: дечаке су оставили саме још четири дана, до почетка главне светковине. За та четири дана поретили су их редом сви старци из племена да им „пренису своје искуство“ — учили су их како одсад треба да се понашају. Дечаци су за то време били на строгој дијети: храна коју су им доносили није смела да дође у додир ни с пламеном ни са жаром — припремљена је на усијаном камењу.

Петог дана почела је гозба на коју су дошли сви сродници и пријатељи. Сви мушкарци имали су на глави украсе од белог перја. Младићи, који су претходног „сјомија“ прошли кроз обред посвећивања, заклали су неколико десетина свиња.

Увече, у средишњем делу обредне колибе, одржан је пир. Мушкарци су певали и играли цело вече и већи део ноћи. А како и не би — то је био њихов празник! Жене су ћутале — оне су биле само посматрачи. Хероји дана остали су ту ноћ скривени: њихови стричеви украшавали су их перјем и бојама.

Сутрадан су нове „мушкарце“, измршавеле и изможене, с штапићима у носу увели у главну одају да их представе гостима. То је био врхунац празника: украшени младићи ишли су, држећи се за руке, од једног до другог госта: сви су их гледали, климали главама и срдацино их поздрављали. А како и не би: чета одраслих мушкараца се повећавала и, значи, читаво племе је расло, јачало...

Резултати оваквог „лечења“ нису нам познати.

Стручњаци једне јапанске фирме недавно су довршили медицински електронски мозак. Кад болесник одговори на око стотину питања која му ова машина постави, онда апарат захтева да се изврше потребне анализе на основу којих машина даје дијагнозу болести и предлаже даљи начин лечења.

Да ли је ефикасно?

Да би се излечио од клањења на коњским тркама, на којима је обично губио огромне суме новца, један Ен-

глеј је затражио следећу лекарску помоћ: сваки пут, у року од три недеље, кад год би читајући новине дошао до рубрике „коњске трке“ добијао би електрични шок.

Електронски лекар

Стручњаци једне јапанске фирме недавно су довршили медицински електронски мозак. Кад болесник одговори на око стотину питања која му ова машина постави, онда апарат захтева да се изврше потребне анализе на основу којих машина даје дијагнозу болести и предлаже даљи начин лечења.

Да ли је ефикасно?

Да би се излечио од клањења на коњским тркама, на којима је обично губио огромне суме новца, један Ен-

глеј је затражио следећу лекарску помоћ: сваки пут, у року од три недеље, кад год би читајући новине дошао до рубрике „коњске трке“ добијао би електрични шок.

Електронски лекар

Стручњаци једне јапанске фирме недавно су довршили медицински електронски мозак. Кад болесник одговори на око стотину питања која му ова машина постави, онда апарат захтева да се изврше потребне анализе на основу којих машина даје дијагнозу болести и предлаже даљи начин лечења.

Да ли је ефикасно?

Да би се излечио од клањења на коњским тркама, на којима је обично губио огромне суме новца, један Ен-

глеј је затражио следећу лекарску помоћ: сваки пут, у року од три недеље, кад год би читајући новине дошао до рубрике „коњске трке“ добијао би електрични шок.

Електронски лекар

Стручњаци једне јапанске фирме недавно су довршили медицински електронски мозак. Кад болесник одговори на око стотину питања која му ова машина постави, онда апарат захтева да се изврше потребне анализе на основу којих машина даје дијагнозу болести и предлаже даљи начин лечења.

Да ли је ефикасно?

Да би се излечио од клањења на коњским тркама, на којима је обично губио огромне суме новца, један Ен-

глеј је затражио следећу лекарску помоћ: сваки пут, у року од три недеље, кад год би читајући новине дошао до рубрике „коњске трке“ добијао би електрични шок.

Електронски лекар

Стручњаци једне јапанске фирме недавно су довршили медицински електронски мозак. Кад болесник одговори на око стотину питања која му ова машина постави, онда апарат захтева да се изврше потребне анализе на основу којих машина даје дијагнозу болести и предлаже даљи начин лечења.

Да ли је ефикасно?

Да би се излечио од клањења на коњским тркама, на којима је обично губио огромне суме новца, један Ен-

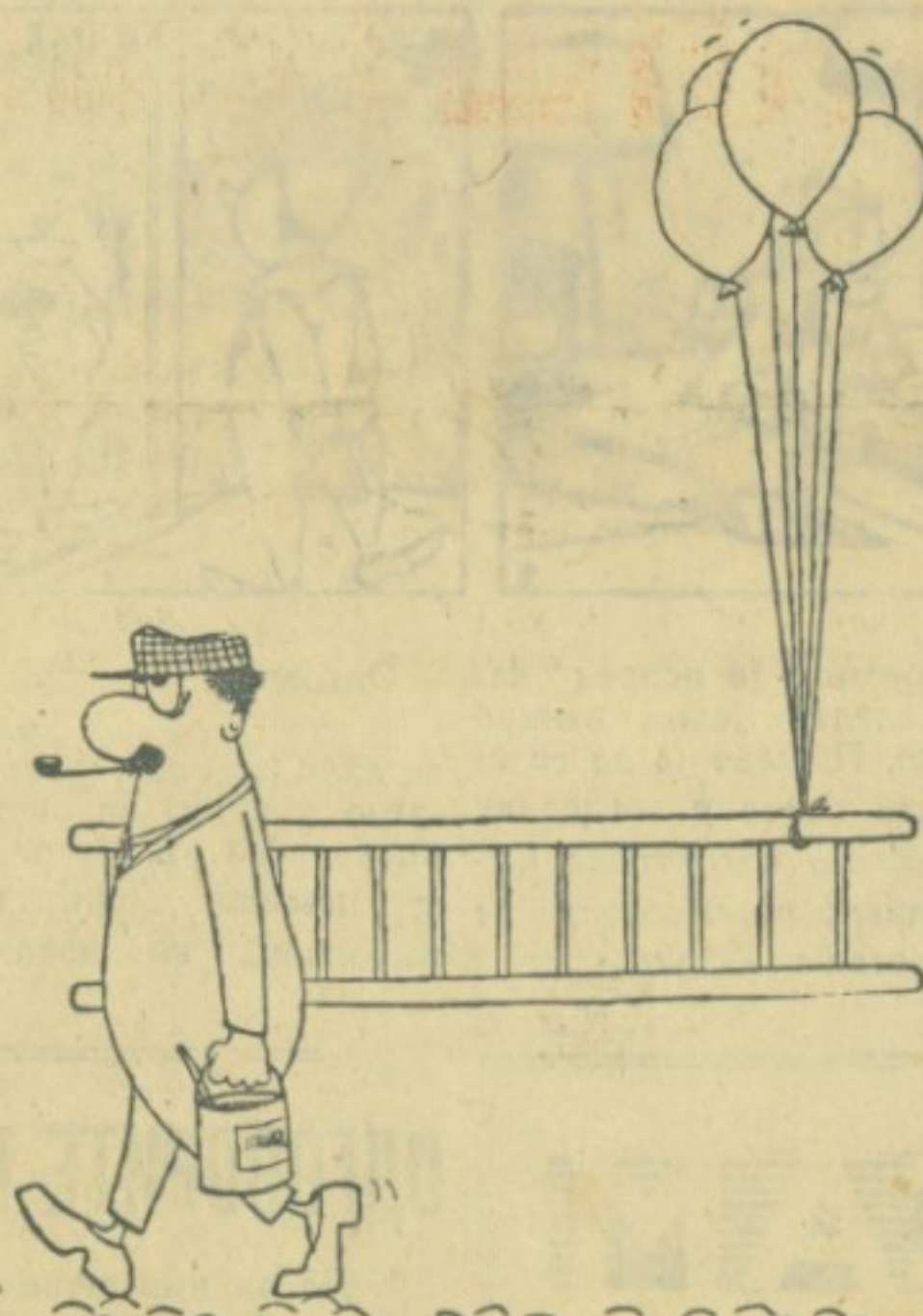
— САМО ЈОШ ДА СЕ СЕТИМ КАКО ДА НАЗОВЕМ ОВУ СЛИКУ!

ХУМОР

У СЛИЦИ И РЕЧИ

— СИНЕ, ШТА СИ ДАНАС НАУЧИО НА ЧАСУ ГИТАРЕ?

— МОРАЋУ ДА ТРАЖИМ ДРУГОГ ПОМОЋНИКА, ОВАЈ МЕ УВЕК ОСТАВИ ВАШ КАДА МИ ЈЕ НАЈПОТРЕБНИЈИ!

— ДА ЛИ БИСТЕ ДОЗВОЛИЛИ ДА ВАШ МАЛИ ВЕЖБА НЕКО ВРЕМЕ КОД НАС? МИ ИМАМО, ЗНАТЕ, ВЕОМА НЕЗГОДНОГ СУСТАНАРА.

ПОДВИЗИ КОЈИ СЕ ПАМТЕ

БОРАЦ СА ЗЛАТНОМ ЗВЕЗДОМ

Прослављени снајпериста Црвене армије Николај Иљин напази се на челу листе најбољих савезничких стрелаца другог светског рата. Објављујемо неколико његових доживљаја

Јула 1942. године, за време велике битке за Волгу, снајпериста Николај Иљин налазио се у 64. армији генерала Шумилова, између Волге и Дона. Николај је већ тада био најбољи стрелац у својој армији. Његово место је било стално испред фронта, на „ничијој земљи“, пред самим непријатељем.

Ту између Волге и Дона где је степа, непрегледна равнина, Николај је преседео месеце усамљен. Најтеже му је падало то што је данима седео у заседи а да није ниједне руске речи чуо. Снајпер му је непомично стајао у рукама. Довољно је било да учини најмањи покрет па да га непријатељски снајпер ухвати у крст кончића нишана.

После „новости са фронта...“

Једне вечери крајем јула само што се Иљин повукао са свога положаја на одмор, посетио га је један борац 706. пука који је туда пролазио носећи обавештење у команду. Он је неко време поседео у скровишту код Иљина и испричао му „новости са фронта“. Када је хтео да крене, устао је и само што је провирио главу из склоништа одјекнуо је пуцањ. Његов шлем слетео је с главе. Зрно непријатељског снајпера окрнуло је руб шлема и борац је за длаку избегао сугурну смрт.

Иљин је оценио одакле је непријатељски снајпериста гађао, и сутрадан пре сванућа пошао је у заседу.

Усијана степа под врелим сунцем отежавала је осматрање. Иљин је целог дана помно разгледао околину, запамтио сваки бусен тако рећи сваку травку, али ништа није приметно. Сутрадан је опет заузео заклон. Погледом је тражио било какву промену на основу које би могао да закључи где се крије непријатељ. Приметно је нешто чега јуче није било: један у-

вели чуперак траве као да није имао корена. Затим је иза њега нешто почело приметно да се миче. Иљин је стегао пушку и сатима остао непомичан чекајући погодан тренутак док је непријатељски снајпер лагано претраживао околину. У тренутку када је непријатељ хтео

се као гусеница. Иљин га је стрпљиво осматрао и када му је јасно видео главу, одјекнуо је пуцањ. Опет без промашаја. Када је сунце сасвим зашло, обавештајци су донели непријатељског снајперисту, подофицира. На грудима је носио гвоздени крст добивен за ратне заслуге.

Смрт на руској земљи

Септембра месеца исте године командант 38. моторизоване бригаде обратио се Иљину за помоћ. Извиђачи су приметили групу немачких

претходног дана и догледима осматрали положаје бригаде.

Иљин их је посматрао кроз нишанску оптичку справу. Сачекао их је, да изађу на чистину. Нанишанио је и кад је одјекнуо пуцањ, један официр је пао. Остали су се бацили на земљу и који год је касније покушао да се повуче до ровова, остао је на руској земљи. Тога дана Иљин је снајпером погодио шест немачких официра. Остали су сачекали ноћ, повукли се и више нису долазили

но завејавао и он се више није разликовао од околине. Дешавало се да му птица слети на снајперску пушку, па тек када му загледа у очи, уплашено прхне. Одједном се на стотинак метара испред њега са једног дрвета одрони снег. Иљин боље загледа у крошњу. Снег се опет осу. То се немачки снајпериста померио у крошњи. Можда се само мало помакао и снег га је одао. Иљин је опално метак и непријатељски војник срушио се са дрвета.

Ретки дани без успеха

Ретки су били дани борбе на Волги и Дону кад Иљин није имао успеха. Једног дана је ратовао сам на целом фронту. Док је свуда владало затишје Иљин је имао 27 погодака са исто толико метак. Такав резултат није постигао ниједан снајпериста Црвене армије у току последњег рата. Само у бици за Волгу и Дон је уништио 387 непријатељских војника, међу којима 47 официра и 30 снајпериста. Тајна његовог успеха састојала се у томе што је он могао сатима немично да остане у било ком положају. Дисциплиновао је самога себе до те мере да је у напуштеним рововима у трави или иза дрвета постајао део природе.

Једном приликом је сачекао извиђачку патролу и целу је ликвидирао. Када је наишла друга група немачких војника да види шта је с патролом, готово су нагазили на Иљина који се сакрио у једном порушеном кућеру, али га нису приметили. Тек када су се повлачили чули су пуцње за собом. Касно, изгубили су два војника.

Иљин се за све време рата налазио испред борбених редова уз снајперску пушку која се данас чува у једном музеју. Постигао је преко 500 погодака, што значи да је Иљин сам уништио један непријатељски батаљон. За своје заслуге Иљин је у току рата одликован Орденом хероја Совјетског Савеза, орденом златне звезде с којим је отада ишао у борбу. Другови су га зато прозвали Борац са златном звездом.

на овај положај. Одустали су од напада.

Грешка плаћена животом

Првих дана јануара 1943. године снег је прекрио степу између Волге и Дона. Иљин није могао као остали борци да се огреје у рову. Његово место налазило се у крошњама дрвећа прекривеним дебелим наслагама снега. Одлазио је пре свитања и цео дан ту непомично седео, док му је зима прожимала кости. Његово будно око посматрало је засењујуће белу околину. Снег га је непрекид

официра која је у току дана прикривено осматрала положај на коме се налазила бригада. Судећи по томе изгледало је да је непријатељ усмерити свој напад у том правцу. Иљин је стигао и пре зоре се попео на једно дрво. Сместио се у његовој крошњи и почео да посматра околину. Куд год погледа дивљина, ништа друго се није видело. Тек поподне појавила се група немачких официра из дубоких ровова. Дошли су на исто место као и

Освета друга

Једне ноћи, опет, позвали су Иљина испред положаја 204. дивизије. Требало је да пронађе непријатељског снајперисту који је тога дана убио једног борца. Иљин га је читав дан тражио кроз сочива свога снајпера и већ кад је пред залазак сунца хтео да се повуче приметио је немачког снајперисту како се извлачи из рова. Иљин је чекао да га целог добије у мету, али се непријатељ прилепио уз саму земљу, вукао

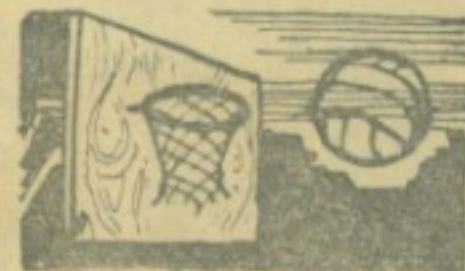

Јесте ли већ чули

да...

... „наковањ“ у уву једина је кост у човековом телу која не расте; ни кад човек умре у дубокој старости она није ништа већа но што је била кад се родио.

... обруч на кошу за кошарку има у пречни-

ку 45 сантиметара и поставља се на 305 сантиметара изнад тла.

... веверице живе на свим континентима сем у Аустралији.

... од свих европских птица, лабудница носи

најтежа јаја. Једно њено јаје тешко је око 400 грама.

... птица без крила ки ви није већа од комошке а носи десет пута крупнија јаја.

... када би звезда која је најближа Земљи наједном изгубила свој сјај, ми бисмо њену

светлост видели још чегри године.

... највећи зоолошки врт на свету има Лондон. Основан је 1826. године и њиме управља Лондонско зоолошко друштво. Према последњем попису у њему има 5.515 сисара, гмизаваца и водоземаца и неколико хиљада птица и риба.

... према грчкој митологији прва жена на свету звала се Пандора.

Кућа јаје

Изгледа да је машта архитеката неисцрпна. Као најбољи доказ може да нам послужи и ова зграда јајастог облика која је дело тројице младих женевских архитеката. Услед све веће пренасељености у градовима и скупе изградње они предлажу изградњу куће-јаје. Према њиховој изјави овакве куће могу да се монтирају за три дана на било каквом терену. Начињене од пластичне материје, дебљине 3 до 4 сантиметра оне леже на три метална стуба.

За дело ових младих архитеката интересују се Французи а и неке афричке земље јер су веома погодне за шумовите и приморске пределе.

СПОМЕНИК НА АЉАСЦИ

У насељу Номе изгубљеном у снегу севера Аљаске неочекивано је избила епидемија дифтерије. Залиха лекова била је ништавна и зато се у најближи град упутио један ловац са псећом запрегом да донесе серум против ове болести. Запрега је стигла до града, али на по вратку... Налетела је снажна олуја, пси су падали изнемогли од напора. Држао се само пас-предводник Балт. Ловац који је управљао запре-

гом привезао је Балту за леђа пакет са серумом и наредио:

— Напред, кући!

Балт је трчао по мркој ноћи. Претрчао је више од сто километара пре него што је осетио мирис насеља...

И већ после неколико минута лекар је кренуо од куће до куће са серумом који је Балт донео.

За успомену на тај случај, на Аљасци је подигнут бронзани споменик Балту, псу који је спасао болесну децу у Номеу.

WALT
DISNEY

МИКИ

ЏОНИ

ХАЗАРД

ФРЕНК РОБИН

